

4. AUDIOVISUAALVALDKOND: RINGHÄÄLING

➤ põhitegevusala

- teleringhääling
- raadioringhääling

	2015. a
Ettevõtete/asutuste arv:	86
Töötajate arv:	1776
Tulu (mln eurot):	161

SISUKORD

SISSEJUHATUS	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
4.1. PAKKUMINE	5
4.1.1. ÕIGUSLIK REGULATSIOON JA SIDUSUS	5
4.1.2. TURU MAHT	13
4.1.3. VÄLISKAUBANDUS	21
4.1.4. RINGHÄÄLINGUJAAMADE ÄRIMUDELID.....	21
4.1.5. JUHTIVAD ETTEVÕTTED VALDKONNAS	22
4.2. NÕUDLUS	24
4.2.1. VAATAJATE ARV, TARBIMISSAGEDUS, PROGRAMMIDE VAADATAVUS.....	24
4.2.2. AVALIKU SEKTORI HUVID JA EESTI RAHVUSRINGHÄÄLING.....	27
4.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA	29
4.3.1. ERR. FINANTSEERIMINE JA RIIKLIKUD TOETUSMEETMED	29
4.3.2. ERIALALIIDUD, VEEBIMAAILM JA SOTSIAALMEEDIA.....	30
4.3.3. SEOSSED TEISTE TEGEVUSVALDKONDADE JA LOOMEMAJANDUSE SEKTORITEGA	30
4.4 HARIDUS	33
4.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA OHUD	34
4.6. ARENGUPROGNOOS LÄHIMAKS 3–5 AASTAKS	36
4.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD	37
LISA 4.1. Eestis tegutsevad meediaettevõtted vastavalt Majandustegevuse registri andmetele (v.a ERR)	40
LISA 4.2. EL tegevusloa alusel Eestis tegutsevad TV-kanalid	41
LISA 4.3. Raadiote levialad (MHz)	43
LISA 4.4. Tehnilise Järelevalve Ameti väljastatud ja kehtivad sagedusload	44
LISA 4.5. Meediateenused Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi	46

SISSEJUHATUS

Käesoleva peatüki eesmärk on anda ülevaade loomemajanduse ringhäälingu valdkonnast 2015. aasta seisuga. Võimalusel on kaasatud varasemad aastad (2011-2014) ja tehtud võrdlev sissevaade 2016. aastasse. Analüüsi eesmärk on anda ülevaade põhilistest ringhäälingu ja selle leviga seotud majandus-statistilistest näitajatest, sektori mahust, hetkeolukorrast ja trendidest, võttes aluseks eelmised samalaadsed uuringud. Uuring sisaldab ka valdkonna SWOT analüüsi ja arenguprognosi.

Uuring vaatleb tele- ja raadioringhäälingu ning kaabel- ja satelliitlevi valdkondi vastavalt EMTAK-i audiovisuaalvaldkonna ettevõtete klassifikaatoreile:

- raadioringhääling (EMTAK 60101),
- teleringhääling (EMTAK 60201),
- kaabel-, satelliit- ja muud abonentprogrammid (EMTAK 61301).

Uuringust on välja jäetud sõltumatud teleprogrammide tootjad, kelle põhitegevus on seotud filmi-tootmisega¹. Vaatluse all on nii avalik-õigusliku ringhäälingu kui ka eraringhäälingu sisulist ja majanduslikku tegevust iseloomustavad näitajad – statistika edastatud programmide ja nõudluse kohta, pakutavate lisateenuste kirjeldused, müügitulu ning kasuminäitajad, töötajate arv, organisatsioonide üldised ärimudelid ja finantseerimise põhimõtted.

Uuring vaatleb valdkonda veidi laiemalt ja käsitleb raadio- ja televisiooniteenuste osutajate kõrval ka ringhäälingu leviga seotud ettevõtteid. Ka antakse uuringus statistiline ülevaade ringhäälinguvaldkonna hariduse näitajaist, tuuakse välja ringhäälingu tugevused ja nõrkused ning kirjeldatakse võimalikke arenguprognose koos ohtude ja arenguvõimalustega.

¹ EMTAK 2008 järgi põhitegevusena filmide tootmisega tegelevate ettevõtete näitajaid käsitletakse loomemajanduse uuringu filmi ja video osas.

LÜHIKOKKUVÕTE

Meediatarbijate käitumine on pidevas muutumises ja seda mõjutavad üha enam uued tehnoloogiad ning võrgumeedia levik. Ringhäälinguorganisatsioonid on muutunud laiapõhjalisteks multimeedia-organisatsioonideks, mida iseloomustavad televisiooni, raadio ja interneti omavaheline riskasutus ning organisatsioonipoolne ristturundus.

Ühe olulise muutusena on vähenenud nende inimeste hulk, kes jälgivad televisiooni- ja raadiosaateid reaajas, kuna saateid on võimalik ka järelvaadata ja järelkuulata. Uued tehnoloogiad võimaldavad telesaateid järelvaadata nii televiisorist, arvutist kui ka nutiseadmetest, raadiosaate järelkuulamiseks kasutatakse põhiliselt arvutit või nutiseadmeid (mobiiltelefon, tahvelarvuti). Lisaks pakuvad Telia Eesti AS ja Elisa Eesti AS videolaenutuse teenust, kus filmiriiulilt on võimalus valida meelepäraseid tooteid nii paketi põhiseisest valikust kui ka lisatasu eest.

Ringhäälingut ja meediaturgu laiemalt iseloomustab ettevõtete konsolideerumine ning liitumine suurteks kontsernideks. Eestis tegutses vaadeldud perioodil meediateenuste lubade alusel 9 tele- ja 15 raadioringhäälingu organisatsiooni, mis edastasid 17 tele- ja 30 raadioprogrammi. Lisaks edastas ERR 3 TV-programmi ja 5 raadioprogrammi. Kaabelleviteenuse osutajaid oli registreeritud 26, neist suurimad Telia Eesti AS, Starman AS (liitus Elisa Eesti AS-iga 2017) ja STV.

Eesti audiovisuaalse valdkonna ringhäälingu ja selle levitamise seotud ettevõtete valdkonnas tegutses 86 ettevõtet ja organisatsiooni, mille kogutulu oli 161 mln eurot. Sellesse on arvestatud ka Eesti Rahvusringhäälingu eelarve, mis oli 2015. aastal 33,6 mln eurot.

Valdkonnas oli 2015. aastal hõivatud 1776 inimest, neist ERR-is 654 inimest. 2011. aastal oli valdkonnas töötajaid kokku 1442, neist ERR-is 670. Teised ringhäälingu suuremad tööandjad olid TV3 (All Media Eesti AS), Kanal 2 AS ja AS Trio LSL (liitusid Eesti Meedia AS-iga 2016) ning Raadio Kadi OÜ. Levi valdkonna suuremad tööandjad olid AS Starman, AS STV, Levira AS, Viasat (TV Play Baltics AS), Levikom OÜ ja Telia Eesti AS.

Ringhäälingu peamise tuluallika, reklaami kogukäive oli Kantar Emori andmeil 2015. aastal 92,6 ja 2016. aastal 94,1 mln eurot, millest TV-reklaami käive oli suurim, moodustades 2015. aastal veidi enam kui 27% ja 2016. aastal 25% reklaami kogukäibest. Raadioreklaami käive oli sellest oluliselt väiksem, moodustades vastavalt 8,8% ja 9,3% reklaamikäibest.

Ringhääling kuulub Eesti elanike peamiste teabeallikate hulka ning omab seetõttu olulist tähtsust nende väärtushinnangute ja arvamuste kujundamisel. Suures plaanis on Eesti inforuum jagunenud kahe erikeelse kogukonna vahel. Eriti torkab see silma televisiooni puhul, kus Venemaa või temaga seotud ettevõtete vahendatud venekeelsed telekanalid PBK, RTR Planeta, NTV Mir ja Ren TV Estonia on Eesti vaadatavamate telekanalite esikümnes. Kantar Emori küsitlused toovad samas välja, et raadio kuulamisel eelistab venekeelne elanikkond venekeelseid raadiojaamu, mis on Eesti päritolu – Russkoje Radio, Raadio 4, Sky Raadio, Narodnoje Radio, Jumor FM.

4.1. PAKKUMINE

4.1.1. Õiguslik regulatsioon ja sidusus

Käesolev töö vaatleb valdkonda, kuhu kuuluvad Eestis meediateenust osutavad ringhäälingu-organisatsioonid (meediateenuste seaduse tähenduses) ja ringhäälingu vahendamise seotud, kaabellevi teenust või audiovisuaalseid teenuseid pakkuvad telekommunikatsiooni ettevõtted. Õiguslikult reguleerivad seda valdkonda meediateenuste seadus, Eesti Rahvusringhäälingu seadus, reklaamiseadus ja elektroonilise side seadus, kuid kaudselt ka autoriõiguse seadus, pornograafilise sisuga ja vägivalda või julmust propageerivate teoste leviku reguleerimise seadus. Euroopa Liidu tasandil on peamised õigusaktid antud valdkonnas piiriülese televisiooni Euroopa konventsioon ja Euroopa Liidu audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv (Euroopa parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/2013/EL audiovisuaalmeedia teenuste osutamist käsitlevate liikmesriikide teatavate õigus- ja haldusnormide koordineerimise kohta) ning Euroopa Nõukogu piiriülese televisiooni Euroopa konventsioon, millega Eesti ühines 2000. aastal.

Meediateenuste seaduse kohaselt mõistetakse meediateenuse osutajana juriidilist või füüsilist isikut, kes osutab televisiooniteenust, tellitavat audiovisuaalmeedia- või raadioteenust ning kellel on toimetust vastutus meediateenuse sisu valikul ja kes määrab selle esitamise järjestuse ning edastamise viisi². Kaabellevi teenust reguleeriva elektroonilise side seaduse kohaselt on kaabelleviteenus üldkasutatav elektroonilise side teenus, mis seisneb lõppkasutajale televisiooni- või raadiosaadete või televisiooni- või raadioprogrammide edastamises kokkulepitud tasu eest³.

Eesti Rahvusringhäälingu seadus reguleerib avalik-õiguslikul alusel toimiva Eesti Rahvusringhäälingu (edaspidi ERR) tegevust. ELi audiovisuaalmeedia teenuste direktiiv kehtestab audiovisuaalmeedia teenuste osutamise ja levitamisega seotud õigus- ja haldusnormid neile ettevõtetele, kes osutavad meediateenust või asuvad mõnes ELi riigis. Antud tööga seoses puudutab see rahvusvaheliste kanalite levi Eestis.

Võrreldavuse huvides tugineb käesoleva uuringu meetoodika varem läbiviidud uuringute meetoodikale. Selle järgi on aluseks võetud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaator (EMTAK 2008), mille põhjal kuuluvad **meediateenuste valdkonda** ettevõtted ja organisatsioonid, mis tegelevad

- televisiooniprogrammide tootmise ja nende eetri kaudu edastamisega (EMTAK kood 60201);
- raadiosaadete ja programmide koostamisega ning nende eetri, kaablite (interneti) või satelliitide kaudu edastamisega (EMTAK kood 60101);

ning **elektroonilise sideteenuse valdkonda** ettevõtted, mis tegelevad

- mobiilside teenuste osutamisega (EMTAK kood 61201);
- satelliitside teenuste osutamisega (EMTAK kood 61301) (vt LISA 4.5).

Andmete esitamisel on põhiliselt kasutatud Eesti Majandustegevuse registri (edaspidi MTR) klassifikaatoreid⁴, mis võimaldab meediateenuse osutamise tegevust tegelevad ettevõtted majandustegevuse põhjal eraldi välja filtreerida. Filtreerimise aluseks antud uuringus on kas ettevõtte nimi, tegevusluba või EMTAK kood.

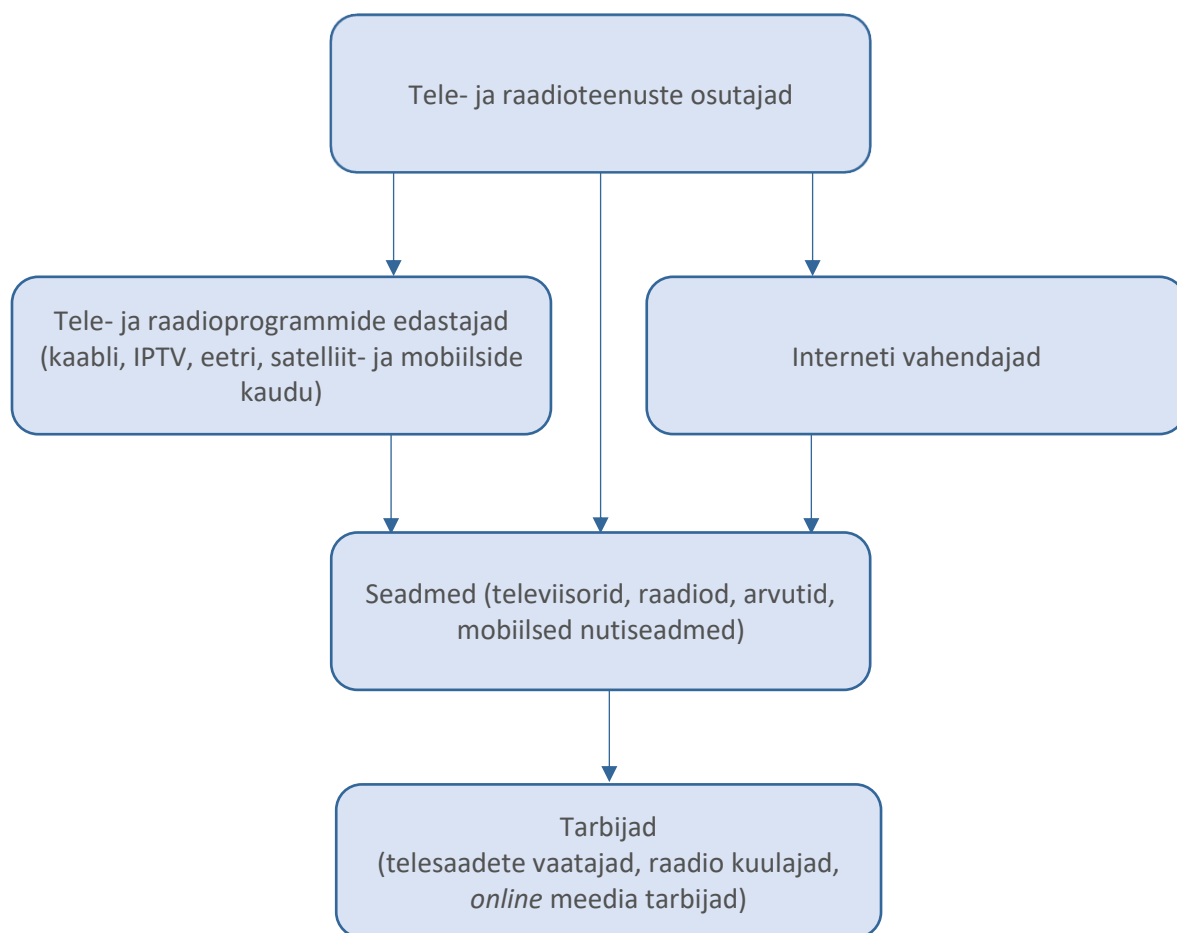
² Meediateenuste seadus § 5.

³ Elektroonilise side seadus § 2.

⁴ Ettevõtete majandustegevuse registreerimise ja tegevuslubade taotlemise ning väljastamise praegune kord kehtib alates 1. juulist 2014, kui jõustus majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse uus redaktsioon.

Ringhäälingu toiminguskeem seob ühtsesse keskkonda meediateenuste pakkujad, sidekanalite kaudu saadete vahendajad, andmeside teenuse pakkujad, kelle vahendatud signaal jõuab erinevate seadmete kaudu tarbijani (joonis 4.1). Infoajastule omaste kiirete arengute tulemusena on nii tele- kui ka raadio-ringhääling kättesaadav kõikjal Eestis kas maapealse levi, kaabellevi võrkude, interneti (IPTV⁵), satelliit- või mobiilside vahendusel. Viimane võimaldab pakkuja meediateenuseid ka õhulingi vahendusel kodutarbijale ja tarbida neid mobiilselt kõikides nutiseadmetes.

Joonis 4.1. Tele- ja raadioringhäälingu valdkonna toimimise skeem

Interneti võimalusi kasutades pakuvad AS Telia Eesti ja Elisa Eesti AS videolaenutusteenust (*video-on-demand*), kus tarbija saab edastatava TV-kanalite saatekavast või teenusepakkuja iseseisvast programmikataloogist valida soovitud saate (filmi, teleshow vms) ja vaadata seda talle sobival ajal. Teenus võimaldab salvestada ka TV-kavades olevaid saateid, neid ajaliselt nihkes järelvaadata ja salvestatud saadetes vabalt edasi tagasi navigeerida, vältides soovi korral reklaami vaatamist. Lisaks võimaldab teenus vaadata saadete ja filmide tutvustusi ning valida programmikataloogis olevate saadete subtiitrid vastavalt keele-eelistusele. Teatud osa tarbijate käitumises tähendab see olulist muutust, kus TV-teenust ei tarbita enam mitte saatekavas pakutud kellaaja järgi, vaid tarbijale sobival ajal või, kui meelepärane saade TV-kanalite programmides puudub, teha valik teenusepakkuja programmikataloogist.

⁵ IPTV – *Internet Protocol TeleVision*. Televisioonisignaali edastamise viis, kus kandev andmevoog liigub läbi interneti ja kohtvõrgu andmepaketitena telerisse internetiprotokolli alusel.

Televisioon

Eesti telekanalid jaotuvad avalik-õiguslikeks ja eraõiguslikeks kanaliteks. Avalik-õiguslikuna tegutseva Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) tegevus tugineb Eesti Rahvusringhäälingu seadusele, millest tulenevalt ei vaja ERR eraldi meediateenuse osutamise tegevusluba. Rahvusringhäälingu eesmärk on kaasa aidata Eesti Vabariigi põhiseaduses sätestatud Eesti riigi ülesannete täitmisele. Selleks loob Rahvusringhääling programme, toodab ja vahendab saateid ning korraldab teisi tegevusi, mis toetavad eesti keele ja kultuuri arengut, väärtustavad Eesti riigi ja eesti rahvuse kestmist ning aitavad kaasa Eesti ühiskonna sotsiaalse sidususe kasvule, majanduslikule arengule ja demokraatliku riigikorralduse edendamisele⁶.

ERR-i kolm TV kanalit (ETV, ETV 2, ETV+) ja viis raadiokanalit (Vikerraadio, Raadio 2, Klassikaraadio, Raadio 4, Raadio Tallinn) on vabalt kättesaadavad maapealses levis. Lisaks tele- ja raadioprogrammidele tegutseb ERR-i võrgupõhine uudisportaal ja multimeedia keskkond, kus on võimalik vaadata saateid nii reaalajas kui ka nende salvestusi järelvaadatavatena.

Vastavalt meediateenuste seadusele võib televisiooni- või raadioteenust pakkuda üksnes televisiooni- või raadioteenuse osutamise tegevusloa alusel, mis jaotuvad vaba juurdepääsuga tegevuslubadeks ja tingimusjuurdepääsuga tegevuslubadeks. Need jagunevad omakorda üleriigilisteks ja regionaalseteks tegevuslubadeks. Samuti väljastatakse televisiooni- ja raadioteenuse ajutisi tegevuslubasid ning satelliit-televisiooni teenuse osutamise tegevuslubasid välisriigile suunatud teleprogrammi edastamiseks⁷. Lisaks tegevuslubadele reguleerivad ringhäälinguvaldkonda ka Tehnilise Järelevalve Ameti poolt välja antavad sagedusload, millest 2017. aasta novembri seisuga oli kehtivaid sageduslube 51. Lisaks ringhäälingule vajavad sageduslube ka muud raadiosidet kasutavad ettevõtted ja organisatsioonid⁸.

Eestis tegutseb televisiooniteenuse osutamise tegevuslubade alusel 9 televisiooniteenuse pakkujat, kes edastasid kokku 17 teleprogrammi ja 2 tellitava audiovisuaalmeedia teenuse ehk videolaenutusteenuse pakkujat (tabel 4.1).

Eelnevaile lisaks edastas avalik-õiguslik Eesti Rahvusringhääling (ERR) kolme (ETV, ETV2 ja venekeelne ETV+) televisiooniprogrammi. Suurimad eratelevisiooni organisatsioonid olid AS Eesti Meedia oma nelja programmiga (Kanal 2, Kanal 11, Kanal 12, MyHits) ja AS TV 3⁹ kolme programmiga (TV3, TV6 ja T3+).

Uute tulijatena alustasid 2017. aastal ENTUSIAST TV ja Smartzone. TV-programm Seitse asus tegutsema uue nime all MyHits. Samanimeline (MyHits) raadioprogramm (raadio Uuno asemel) alustas veidi varem, 2016. aasta sügisel. 2015. aasta sügisel alustas tegevust ka ERR-i telekanal ETV+.

AS Levira vahendusel on Eesti maapealses vabalevis kättesaadavad (lisaks ERR-i kanalitele) Tallinna Televisioon (alustas tegevust 2011) ja Prantsuse riigi poolt finantseeritav kanal France 24. Varem maapealses vabalevis olnud TV-kanalid Kanal 2 ja TV3 lahkusid sealt 1. augustil 2017 ja olid TV-vastuvõtu-seadmetes edaspidi maapealses õhulevis jälgitavad vaid tingimusjuurdepääsuga tegevusloa alusel tegutsevate ning kaabellevi, IPTV ja mobiilside operaatorite vahendusel. AS Levira televisioonikanalite väljastuskeskuse edastusel jõudis õhulevis tarbijani ka AS Starmani tingimus-juurdepääsuga Zuum-TV (alates 2018. aastast Elisa Elamus), kus teleprogrammide paketid on tasulised.

⁶ Eesti Rahvusringhäälingu seadus, § 4.

⁷ Meediateenuste seadus, §32-37.

⁸ Nimekiri esitatud uuringu lõpus töö lisades.

⁹ TV 3 ärinimi on All Media Eesti AS, mis kuulub meediakontsernile Modern Times Group. 2017. aastal omandas ettevõtte USA investeringufirma Providence Equity Partners.

Tabel 4.1 Televisiooniorganisatsioonid televisiooniteenuse osutamise tegevuslubade alusel

Meediateenuse liik	Meediateenuse osutaja	TV programm
Vaba juurdepääsuga üleriigilise leviga maapealne digivõrk	SA Tallinna Televisioon	TTV
Tingimusjuurdepääsuga üleriigilise leviga televisiooniteenus	Eesti Meedia AS	Kanal 2 Kanal 11 Kanal 12 MyHits
	All Media Eesti AS (TV3)	TV3
	OÜ Alo-TV	Alo TV
	OÜ Kids Network Television	Kidzone TV Kidzone Plus Filmzone Filmzone+ Smartzone
	OÜ Orsent	Orsent TV
	MTÜ AB Video	TV-N
	ÖÖLoom Produksioon OÜ	ENTUSIAST TV
Tingimusjuurdepääsuga regionaalse leviga televisiooniteenus	OÜ N&V	LiTeS
Tellitav audiovisuaalne teenus	Telia Eesti AS Elisa Eesti AS	Elioni Videolaenusus Elisa Elamus

Allikas: Majandustegevuse register, Euroopa Nõukogu MAVISE andmebaas

2015. aasta märtsist alustas tegevust AS Levira Hübriid TV, mis võimaldab ETV, ETV2, ETV+, Kanal2, TV3, TV6 ja TV3+ saateid järelvaadata, näha kahte lisakanalit (Alo TV, MyHits), jälgida Delfi TV otseülekandeid ja looduskameraid, kuulata 26 raadiojaama, saada osa online uudistest (TV3, ERR), tele- ja raadiokavast ning ilmatest.

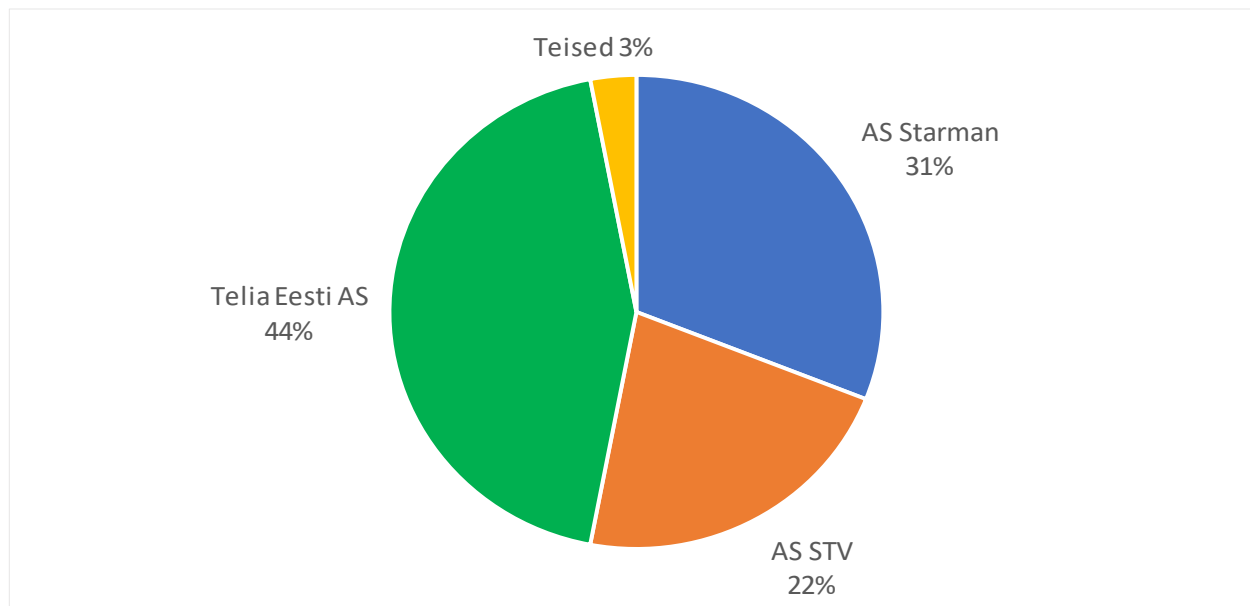
Eesti kaabellevi turg jagunes 2015. aastal peamiselt kolme suure tegija – Telia Eesti AS (43%), AS Starman (31%) ja STV (23%) – vahel (joon 4.2). Majandustegevuse registri andmetel oli 2017. aasta teise kvartali seisuga Eestis 26 sideettevõtjat, kes olid registreerinud kaabelleviteenuse osutamise¹⁰. 2017. aasta teise kvartali seisuga oli kaabelleviteenuse lõppkasutajate koguarv 398 209, sellest Telia 177 491, Starman/Elisa 121 371 ja STV 87 143 ning väiksemate kaabelleviteenuse osutajate lõppkasutajate arv kokku on 12 204 (tabel 4.2).

Müügimahult olid 2015. ja 2016. aastal suurimad ringhäälingu- ja kaabellevi ettevõtted AS Starman, TV Play Baltics AS (Viasat), Telia Eesti AS, All Media Eesti AS (TV3), AS STV ja AS Kanal 2/Eesti Meedia AS.

Euroopa Liidu Nõukogu juures tegutseva Euroopa Audiovisuaalse Vaatluskeskuse (*European Audiovisual Observatory* - EAO) hallatava MAVISE andmebaasi andmetel levivad Eestis veel 69 satelliit- või kaabellevi telekanalit, millest tuntumad on Discovery, Euronews, Eurosport, Fox, Sony, TV1000, Viasat History, Viasat Nature jt (lisa 4.2 EL tegevusloa alusel Eestis tegutsevad ettevõtted).

¹⁰ Ettevõtja deklareerib MTR-s ise, milliseid teenuseid ta osutab või kavatses osutama hakata ning seetõttu ei pruugi kõik realselt teenust osutada.

Joonis 4.2. Kaabelviteenuse osutajate turuosad lõppkasutajate arvu alusel 2016

Allikas: Tehnilise Järelevalve Amet. Aastaraamat 2016

Tabel 4.2. Eestis registreeritud kaabelviteenuse osutajad (seisuga 30. juuni 2017)*

Jrk	Ettevõtte nimi	Programmide edastamine	Lõppkasutajate arv
1	Telia Eesti AS	Digitaal-kaabelTV (IPTV)	177 491
2	Elisa Eesti AS (Starman AS)	Digitaal-kaabelTV (koaksiaal-DVB-C)	121 371
3	AS STV	Digitaal-kaabelTV (koaksiaal-DVB-C)	87 143
4	Aktsiaselts Telset	Digitaal-kaabelTV (koaksiaal-DVB-C)	9 199
5	AS Infonet	Digitaal-kaabelTV (koaksiaal-DVB-C)	856
6	OÜ Uus Programm	Digitaal-kaabelTV (IPTV)	731
7	OÜ INTERFRAME	Analoog kaabelTV-teenus	636
8	OÜ LASSONIA	Analoog kaabelTV-teenus	275
9	OÜ Intet Side	Analoog kaabelTV	270
10	MTÜ Võhma Ekraan	Analoog kaabelTV	237
11	OÜ Aljans KTV		
12	OÜ OMA MajaNet		
13	Lääne-Nigula Varahaldus		
14	JURI ANDREJEV	Teenus peatatud	
15	OÜ DJUK		
16	OÜ Talvakas		
17	OÜ TV Süsteemid Grupp		
18	AS KUREMAA ENVEKO		
19	OÜ SINDI TELEKOM		
20	OÜ UFOnet		
21	OÜ Telestar		
22	TT Networks OÜ		
23	OÜ FILL	Digitaal-kaabelTV (IPTV)	
24	OÜ TeleOne		
25	OÜ Fill Networks	Digitaal-kaabelTV (IPTV)	
26	OÜ GoNetwork		
KOKKU			398 209

Allikas: Majandustegevuse register

* Ettevõtjatel, kellel on alla 150 lõppkasutaja, andmeid ei koguta (TJA)

TV-ringhäälingule pakuvad konkurentsi (ennekõike filmide vaatamise osas) internetipõhised keskkonnad, nagu Vifi.ee ja Netflix, mis laienes Eestisse 2016. aastal, ning Amazon Prime Video videolaenus. Kahe viimase puhul on tegemist suurte rahvusvaheliste ettevõtetega, mille mõju suure tõenäosusega kasvab.

Raadio

Sarnaselt teleringhäälingule, peab raadiosaateid edastav toimetustasutusega eraettevõtte omama meediateenuste osutamise tegevusluba. Raadioteenuste osutamise tegevuslubade alusel (Majandustegevuse registri andmetel) tegutses seisuga 15. detsember 2017 Eestis 15 raadioorganisatsiooni (meediateenuse osutajat), mis edastasid kokku 30 raadioprogrammi. Kõige suurema programmide arvuga olid Taevaraadio OÜ kolme üleriigilise ja kolme regionaalse programmiga ning AS Eesti Meedia kahe üleriigilise ja kolme regionaalse programmiga. Enamik teenuse osutajatest tootsid vaid ühte programmi (tabel 4.3). Eelnevaile lisaks edastas avalik-õiguslik ERR viit raadioprogrammi – Vikerraadio, Raadio 2, Raadio 4, Klassikaraadio ja Raadio Tallinn.

Tabel 4.3. Raadioorganisatsioonid raadioteenuse osutamise tegevuslubade alusel

	Raadioorganisatsiooni nimetus	Programmi nimetus ja leviala	Keel
Üleriigiline raadioteenus			
1	Eesti Meedia AS	Kuku Raadio	eesti
2		Raadio Elmar	eesti
3		Raadio My Hits	eesti
4	Tartu Pereraadio Ühing	Pereraadio	eesti
5	AS Mediainvest Holding*	Power Hit Radio	eesti
6		Star FM	eesti
7	MTÜ Raadio 7	Raadio 7	eesti
8	Taevaraadio OÜ	Retro FM	eesti
9		Ruskoje Radio	vene
10		Sky Plus	eesti
11	Ring FM Media OÜ	Ring FM	eesti
12	Raadio Hit FM OÜ	HIT FM	eesti
Regionaalne raadioteenus			
13	Eesti Meedia AS	100FM Narodnoje Radio <i>Harju- ja Ida-Virumaa</i>	vene
14		Raadio DFM <i>Harjumaa</i>	vene
15	Taevaraadio OÜ	NRJ <i>Harjumaa</i>	eesti
16		Rock FM <i>Harjumaa</i>	eesti
17		Sky Radio <i>Harju- ja Ida-Virumaa</i>	vene
18	OÜ Huumor	Jumor FM <i>Harju- ja Ida-Virumaa</i>	vene
19	AS Kuma*	Kesk-Eesti Tre Raadio <i>Järvamaa</i>	eesti
20	OÜ Nõmme Raadio	Nõmme Raadio <i>Harjumaa</i>	eesti
21	OÜ Raadio Kadi	Raadio Kadi <i>Saare ja Hiiumaa</i>	eesti
22	OÜ MP Meedia	Raadio Marta <i>Põlvamaa</i>	eesti

	Raadioorganisatsiooni nimetus	Programmi nimetus ja leviala	Keel
23	OÜ Raadio Ruut	Raadio Ruut <i>Valgamaa</i>	eesti
24	AS Mediainvest Holding*	Radio Volna <i>Harjumaa</i>	vene
25	Tartu Pereraadio Ühing	Semeinoje Radio <i>Ida-Virumaa</i>	vene
26	Tre Raadio Ühing MTÜ	Tre Raadio <i>Raplamaa</i>	eesti
27		Tre Raadio Pärnu <i>Pärnumaa</i>	eesti
28	Äripäev AS	Äripäeva raadio <i>Harjumaa</i>	eesti
Rahvusvaheline raadioteenus			
29	Tartu Pereraadio Ühing	Raadio Eli <i>Ukraina, Valgevene, Venemaa</i>	vene
Ajutine raadioteenus			
30	Eestisoomlaste Ühendus Sibelius	SSS-Radio	eesti/
31	Sauna ja Sisu MTÜ	<i>Harjumaa</i>	soome

* majandusnäitajad on kaardistatud teistes loomemajandusvaldkondades, kuna raadio ja ringhääling ei ole põhitegevusalaks Allikas: Majandustegevuse register. Seisuga 15. detsember 2017

Müügimahult olid 2015. ja 2016. aastal suurimad raadioringhäälingu ettevõtted AS Trio LSL/Eesti Meedia AS, Raadio Kadi OÜ jt.

Suurima raadioringhäälingu levitajana tegutses turul AS Levira, mis edastas nelja ERR-i raadiokanalit (Vikerraadio, Raadio 2, Klassikaraadio, Raadio 4) ja 12 kommertskanalit (Ring FM, Hit FM, Tre Raadio, Star FM, Power Hit Radio, Radio Volna, Äripäeva raadio, Kuku raadio, Raadio Elmar, MyHits, 100FM Narodnoje Radio ja Raadio DFM) üle Eesti kokku 26 saatejaama kaudu 93 sagedusel. Eesti Meedia AS-ile kuuluvatest üleriigilistest kanalitest levib Kuku Raadio 12 erineva sagedusega levialal, Raadio Elmar 7, MyHits 9, Narodnoje Radio 3 ja Raadio DFM 1 levialal. OÜ Taevaaraadiotele kuuluv Sky Plus 17, Retro FM 9, Sky Radio 3, Russkoje Radio 4, Rock FM 1 ja NRJ FM samuti 1 levialal (lisa 4.3).

Raadioringhäälingu tegevused läbi Interneti

Nii ERR kui ka eraraadioringhäälingu organisatsioonid võimaldavad oma programme kuulata reaalses internetis kaudu või neid järelkuulata, pakkudes nutiseadmetes selleks ka oma spetsiaalset rakendust. Mitmed raadiojaamad (Generaadio, Netiraadio, Raadio Paldiski, Raadio 1) on kuulatavad vaid internetis. Veebiraadiod edastavad oma programme tavaliselt kindlaksmääratud sihtgruppidele (noortele, teatud muusikastiili austajatele jne) ning peamiselt on tegemist muusikajaamadega.

Raadiosaadete internetis kuulamise võimalus on kõige avaram ERR-is, mis lisaks otse-eeetritele, järelkuulamisele ja *podcast'*ile¹¹ pakub kuulamiseks ka oma pika ajaloo jooksul salvestatud arhiivi (www.arhiiv.err.ee). *Podcast'*i teenust ja/või oma saatearhiive pakuvad ka Kuku Raadio, Kuma Raadio, Nõmme Raadio ja Pereraadio kodulehed.

¹¹ Podcast (taskuhääling) on lahendus, mis võimaldab taskuhäälingu saadete tellijal neid jooksvalt alla laadida ja neid oma arvutis või nutiseadmes järelkuulata.

Raadioringhäälinguga seotud teenused

Eetri kaudu levivad raadioringhäälingujaamad edastavad koos oma programmiga ka RDS (*Radio Data System*) signaali. RDS on raadioandmesüsteem, mille vahendusel saab raadiovastuvõtjatele edastada jaama nime, sagedust, programmi sisu ja lühikest tekstinfot, sh reklaami.

Raadioringhäälingule pakuvad muusika kuulamise osas konkurentsi internetipõhised keskkonnad, nagu Spotify, mis jõudis Eesti turule 2013. aastal ja võimaldab ligipääsu enam kui 20 miljonile muusikapalale. Kokku on maailmas umbes 50 miljonit Spotify kasutajat. Teised tuntumad voogteenuse pakkujad on Apple Music, Tidal ja Google Play Music.

Võrgumeedia

Koos infoajastu ja digitaalmeedia avarate võimalustega on piirid erinevate meediate vahel hägustunud ja täna on enamikust meediakanalite veebilehtedest kujunenud laiapõhjalised *entertainment*-keskkonnad, kus oma koht on nii tekstil, pildil kui ka helil ning suur või esmane rõhk on meelelahutusel, eesmärgiga kasutaja võimalikult kauaks oma keskkonda siduda. Oma veebileht (kas siis iseseisvana või laiema domeeni osana) on kõikidel ringhäälingujaamadel, kuid eristada võib kolme suuremat veebipõhist multimeedia keskkonda – www.postimees.ee, www.delfi.ee ja www.err.ee –, mis kõik pakuvad nii tekstilist kui ka audiovisuaalset materjali ning eristuvad kui peamised uudisportaalid.

ERR-i veebiportaali avaleht toimib ühtaegu kui aktiivne ja kiiresti uuenev uudiskeskond, avades samas võimaluse vaadata ja kuulata ERR-i saated reaajas või näha nende salvestusi. ERR-i võrgumeedia ülesanne, nagu ERR selle ise on sõnastanud, on toetada avalik-õigusliku ringhäälingu eesmärke interneti vahendusel eesti, vene ja inglise keeles, ja seda nii *web first* põhimõttel originaalsisu luues kui ka vahendades ERR-i tele- ja raadioprogrammide sisu veebikasutajatele.

ERR-i veeb on keskkond, millega avalik-õiguslik ringhääling hoiab sidet selle osaga elanikkonnast, kes kasutab infoallikana arvutit, tahvelarvutit, aga ka üha enam ainult mobiiltelefoni. 2016. aasta keskel toimunud struktuurimuudatuse tulemusena jagunes portaalide sisu kaheks: veebiuudisteks (kultuur, meelelahutus ja teadus) ning eraldi loodud multimeediatoimetuseks, mis loob originaalsisu (video ja graafika) ja teeb ERR-i programmide-üleest koostööd raadio- ja telesisu esitamiseks veebi võimalusi rakendades.

Multimeediatoimetuse ja fotograafide koostöös suurendas ERR 2016. aastal oma võimekust luua videosisu ja teha otseülekandeid. Viimaste puhul on järjest enam kasutusel mobiilsed vahendid (mobiiltelefonid, mobiilistabilisaatorid, GoPro kaamerad), mis võimaldavad madalama tootmiskuluga luua väga eriilmelist ning operatiivset sisu. Kasutusele võeti mitmeid rakendusi andmete visualiseerimiseks, animatsioonide tegemiseks jm, mis võimaldavad luua senisest mitmekülgsemat interaktiivset multimeediasisu.¹²

Eesti Meedia AS-ile kuuluvad TV- ja raadiokanalid (Kanal 2, Kanal 11, Kanal 12, raadiokanalid Kuku, Elmar, MyHits) on seotud ühte võrku ja vastastikku navigeeritavad. Nii Eesti Meedia AS-ile kui ka All Meedia Eesti AS-ile (TV3) kuuluvad telekanalid on oma avalehel keskendunud ennekõike saadete tutvustamisele. Eesti Meedia telekanalite saateid saab valikuliselt järelvaadata Veebi TV-s, ning otse ja järelvaadata täies ulatuses tasuta eest Veebi TV Plussis. Eraldi klikkides avaneb Reporteri uudisportaal, mis pakub tasuta järelvaatamiseks uudisklippe.

¹² Allikas: ERR-i majandusaasta aruanne 2016).

TV3 saateid saab valikuliselt järelvaadata TV3 Play ning otse ja järelvaadata täies ulatuses tasu eest TV3 Play Pluss vahendusel. TV3 uudisteportaal pakub nii sõnalisi uudiseid, TV3 enda uudis-klippe kui ka teisi uudisväärtusega või meelelahutuslikke löike peamiselt omaenda saadetest, kuid ka mujalt.

Eesti Meedia AS-i ja All Meedia Eesti AS-i kanalid on eetris ööpäevaringselt, ERR-i kanalid ja Tallinna Televisioon osal öötundidel saateid ei edasta ja eetris on teksti-TV uudised. Siiski on ka neil kanaleil teksti-TV osakaal pidevalt vähenenud (tabel 4.4).

Tabel 4.4. Teksti-TV edastamise maht 2011-2016 (tundi)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Kokku edastatud teksti-TV maht	16 590	15 434	11 874	11 283	9 238	8 314

Allikas: Statistikaamet

Töötajate arv

Äriregistri andmeil ja valdkonna suuremate ettevõtete aastaaruannete põhjal töötas ringhäälingu ja selle leviga seotud valdkonnas 2015. aastal 1776 ja 2016. aastal (esialgsetel andmetel) 1832 inimest. Sellest ERR-i 2015. aasta keskmine töötajate arv oli 654 ja 2016. aastal 663. 2015. aastal oli neist programmide tootmisega tegelevates jt loominguulistes üksustes ametis 393, tehnilistes ja tugiüksustes 186, kinnisvara ja selle haldusega seotud üksustes 48 ja administratiivüksustes 24 töötajat. All Media Eesti AS-is (TV3) töötas 2015. aastal 63 töötajat ja Kanal 2-s 73 töötajat.

Teised 2015. aasta suurimad tööandjad teleringhäälingu ja -levi valdkonnas olid AS Starman, AS STV, Levira AS, Viasat (TV Play Baltics AS), Levikom OÜ ja Telia Eesti AS¹³ ning raadioringhäälingu valdkonnas AS Trio LSL ja Raadio Kadi OÜ (vt tabelid 4.11 ja 4.12).

Keskmine töötajate arv valdkonna ettevõtteis oli 20,7.

4.1.2. Turu maht

Televisioonisaadete kogumaht

Üleriigiliste TV-ringhäälingujaamade televisiooniprogrammide saadete maht oli Statistikaameti andmetel 2015. aastal kokku 92,7 ja 2016. aastal 125,7 tuhat tundi (tabel 4.5). ETV programmide aastane saadete kogumaht oli 2015. aastal 13,6 ja 2016. aastal 18,5 tundi. Üleriigiliste TV-ringhäälingujaamade saadete mahust moodustasid 2015. aastal 57,4% lavastuslikud saated¹⁴, muusikasaated 11,8%, meelelahutussaadet 10,1%, uudised 5,8% ja elusaated¹⁵ 6,1% (joonis 4.3).

¹³ Telia Eesti AS-i puhul on lähtutud ettevõtte enda arvutusest, mille kohaselt töötas konkreetselt videolaenutuse ja järelvaatamise teenusega seotud valdkonnas 40 inimest. Ettevõtte töötajate koguarv oli 2015. aastal 1925 ja 2016. aastal 1860.

¹⁴ Lavastuslikud saated on Statistikaameti definitsiooni kohaselt väljamõeldud süžeeel ja tegelaskujudel põhinevad saated või filmid. Nende alamkategoriad on sari- ja seeriafilmid; kinomängufilmid; situatsioonikomöödiad, animafilmid, telemängufilmid ja -teater, sõnateatrietendused jm lavastuslikud saated.

¹⁵ Elusaated on Statistikaameti definitsiooni kohaselt eri eluvaldkondadest ja tegelikkusest kõnelev saated, milles keskendutakse vaba aja veetmisele (kokandus, reisimine, meisterdamine, v.a sport ja haridus) või huvitavate isikute, tegevusalade, eraeluprobleemide jms käsitlemisele.

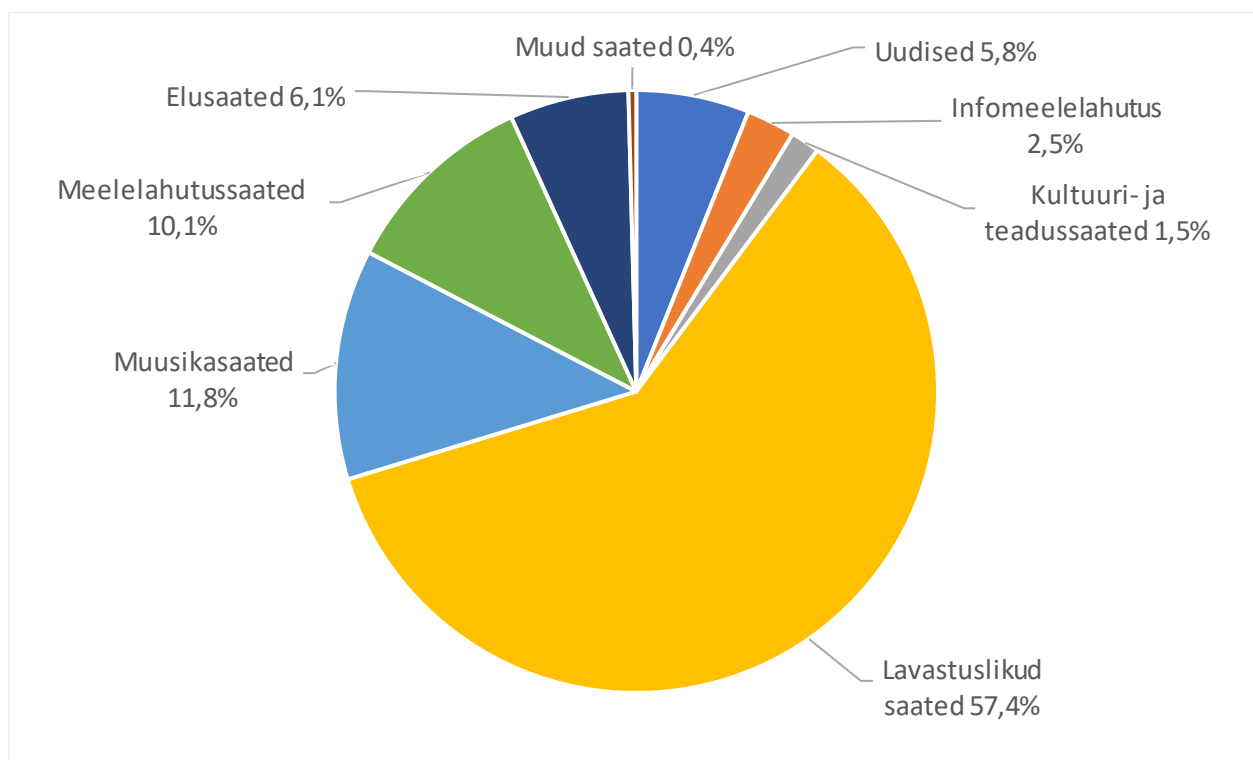
Tabel 4.5. Üleriigiliste TV-kanalite saadete kogumaht Eestis aastatel 2011–2016 (tundi)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
KOKKU SAADETE MAHT	73 881	76 576	84 264	85 407	92 714	125 744
sh Eesti Rahvusringhääling*	11 217	11 558	12 291	12 243	13 644	18 505
Teised üleriigilised TV-jaamad	62 844	65 018	71 973	73 164	79 070	107 239
ERR-i osakaal saadete kogumahust	15,2%	15,1%	14,6%	14,3%	14,7%	14,7%

* Ilma online uudisteta

Allikas: Statistikaamet¹⁶

Joonis 4.3. Üleriigiliste TV-ringhäälingu jaamade televisiooniprogrammide jagunemine saatemahude järgi 2015

Allikas: Statistikaamet

Televisiooni omasaadete osakaal

Statistikaameti andmeil edastati üleriigilistes TV-ringhäälingu jaamades omasaateid¹⁷ ööpäevas (keskmiselt ühe ringhäälingu jaama kohta) 2011. aastal 253 minutit (1539 tundi aastas), 2015. aastal 170 minutit (1034 tundi aastas) ja 2016. aastal 311 minuti (1897 tundi aastas). Omasaadete osakaal kogu saatemahust moodustas 2011. aastal 28,5%, 2015. aastal 18,7% ja 2016. aastal 30%.

ERR-i 2015. aasta kogu saatemahust moodustasid omasaadete¹⁸ esmaesitlused ERR-i kolmel TV-kanalil kokku 2201 tundi (8,4%) ja omasaadete kordused 4084 tundi (15,5%). 2016 aastal moodustasid

¹⁶ Statistikaameti andmed tuginevad 18-le aruande esitanud ringhäälingu jaamale, millest 14 olid eraõiguslikud, 3 avalik-õiguslikud ringhäälingu jaamad ja 1 kohaliku omavalitsuse ringhäälingu jaam.

¹⁷ Statistikaameti määratluse kohaselt on omasaade ringhäälinguorganisatsiooni omal jõul stuudios, ülekandejaamade või muude tehniliste vahenditega tehtud saade. Ka sponsori(te) finantseeritud või väljastpoolt ostetud eetriajal edastatud saade, kui see on ringhäälinguorganisatsiooni tehtud.

¹⁸ Vastavalt meediateenuste seadusele on omatoodang audiovisuaalmeedia teenuse osutaja enda või koostöös Euroopa Liidu liikmesriigi tootjaga toodetud või Euroopa sõltumatult tootjalt tellitud saade või programm, mis käsitleb Eesti tänapäeva või kultuuripärandit. Selle hulka ei arvata uudistesaadeteid, spordiülekandeid ja telemänge.

omasaadete esmaesitlused 3287 tundi (12,4%) ja omasaadete kordused 5589 tundi (21,2%). Suurema osa ERR-i TV-kanalite saatepäevast täidavad hankesaated, nende kordused ja (öisel ajal) online uudised¹⁹.

Telereklaami kogumaht

TV-ringhäälinguajaamades edastatud reklaamide aastane kogumaht moodustas Statistikaameti andmeil kogu aastasest saatemahust 2015. aastal 10,7% ja 2016. aastal 9,4%.

2015. aastaks kasvas saadete üldmaht 2011. aastaga võrreldes 25,5% ja reklaami ajaline maht 11%. 2016. aastal kasvas saadete üldmaht 2011. aastaga võrreldes 70,2% ja reklaami ajaline maht 32,2% (tabel 4.6).

Tabel 4.6. TV-ringhäälinguajaamade televisiooniprogrammide saade üldmaht ja reklaami kogumaht 2011–2016 (tundi)²⁰

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus 2016/2011 (%)
Saadete üldmaht (tundi)	73 881	76 576	84 264	85 407	92 714	125 744	70,2
Reklaami maht (tundi)	8 934	7 504	8 932	8 882	9 920	11 820	32,2
Reklaami osatähtsus saadete mahust, %	12,1	9,8	10,6	10,4	10,7	9,4	

Allikad: Statistikaamet

Tabel 4.7. Reklaamituru käive 2015/2016

Meediakanal	2015		2016	
	Käive (mln eurot)	Osakaal aasta käibest (%)	Käive (mln eurot)	Osakaal aasta käibest (%)
Ajalehed	17,9	19,3	16,8	17,9
Ajakirjad	5,7	6,2	5,5	5,9
Televisioon	25,4	27,4	25,2	26,8
Raadio	8,8	9,5	9,3	9,9
Välimeedia	9,3	10	10,2	10,9
Internet	17,2	18,6	18,9	20,1
Otsepost	8,2	8,8	8	8,5
KOKKU	92,6		94,1	

Allikas: Kantar Emor

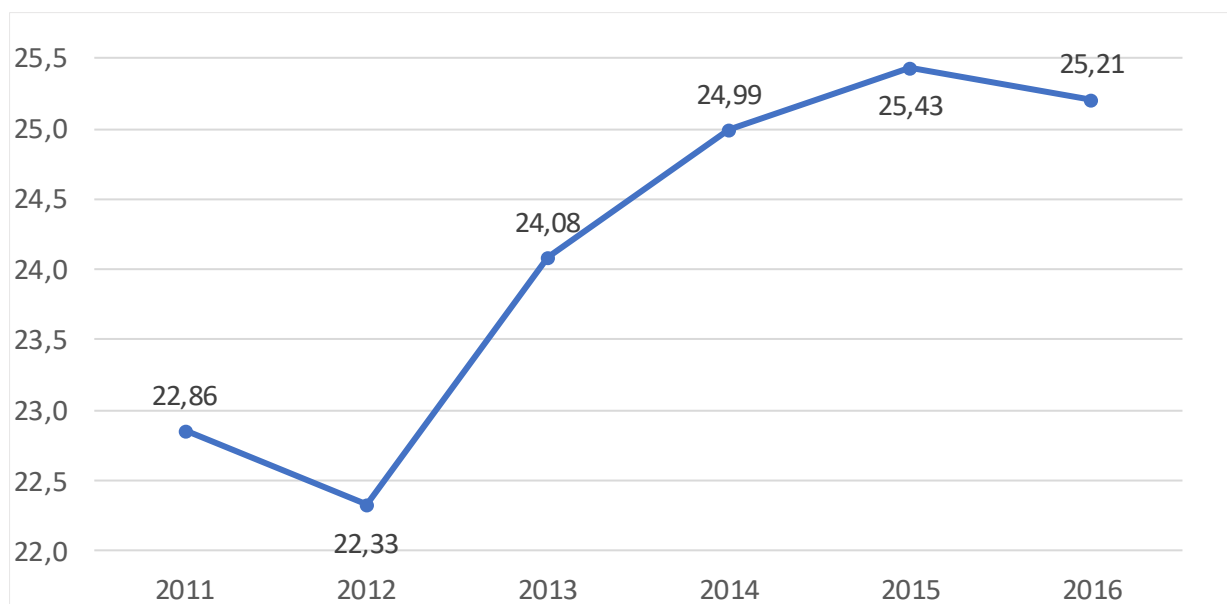
Reklaamituru kogukäive oli Kantar Emori andmeil 2015. aastal 92,64 mln eurot ja 2016. aastal 94,1 miljonit eurot, millest televisiooni käive oli suurim, moodustades vastavalt 27,4% ja 25,2% reklaami kogukäibest (tabel 4.7).

Võrreldes 2011. aastaga kasvas televisioonireklaami käive 2015. aastal 2,57 ja 2016. aastal 2,35 miljoni euro võrra, vastavalt 11,2% ja 10,3% (joonis 4.4).

¹⁹ Allikas: ERR-i aastaaruanded.

²⁰ Reklaami maht on esitatud koos saadete tutvustuste ja otsepakkumisega. Reklaami arvestamisel on statistikaamet hõlmanud kolme üleriigilist TV ringhäälinguajaama, digi- ja kaabelvõrgus levivaid kanaleid ning ühe kohaliku omavalitsuse ringhäälinguajaama, viidates andmete konfidentsiaalsusele. Seega omavad siinsed arvutused vaid illustratiivset tähendust, viidates väga üldistele proportsioonidele.

Joonis 4.4. Televisioonireklaami rahaline käive 2011-2016 (mln eurot)

Allikas: Kantar Emor

AS Kanal 2 tooteportfelli kuulus 2016. aastal neli teleprogrammi: vaba juurdepääsuga üleriigilise televisiooniteenuse osutamise tegevusloa alusel toimiv Kanal 2 ning tingimusjuurdepääsuga üleriigiliste televisiooniteenuse osutamise tegevuslubade alusel toimivad Kanal 11, Kanal 12 ja 2015. aasta lõpus omandatud Kanal Seitse, mis alates 2017. aasta jaanuarist kannab nime MyHits. Kõik nimetatud kanalid kuuluvad alates 2017. aastast Eesti Meedias AS kontserni. AS Kanal 2²¹ müügitulu oli 2015. aastal 11,8 miljonit eurot, kasvades aastases võrdluses 6%. Tuludest moodustas suurema osa (85%) telereklaami müük. 2016. aastal oli kontserni Eesti Meedia AS kogu müügitulu ligi 90,1 miljonit ja puhaskasum 5,9 miljonit eurot.

All Media Eesti AS-i (TV3) summaarne eetritundide maht 2015. aastal oli 8 760 tundi, millest telesaated moodustasid 6817 tundi ehk 78%. All Media Eesti AS-i müügitulu oli 2015. aastal ligi 14 miljonit eurot ja 2016. aastal 14,3 miljonit eurot, kasvades eelneva aastaga võrreldes 2%, kuid ärikulud moodustasid samas 14,9 miljonit eurot. Kokkuvõttes lõpetas All Media Eesti AS oma majandusaasta nii 2015. kui ka 2016. aastal kahjumiga, vastavalt 853 tuhat ja 893 tuhat eurot. 2016. aasta negatiivse tulemi ühe põhjusena nägi All Media Eesti AS reklaamituru langust 2016. aastal kokku 1% ja televisioonituru osas 4%. Ka mõjutas telereklaamiturgu ettevõtte hinnangul 2015. aasta kõrgem baas seoses Riigikogu valimistega ning mitme suure rahvusvahelise reklaamikliendi otsus vähendada eelarveid aasta teises pooles.

Raadioprogrammide saadete kogumaht

Raadiosaadete kogumaht Statistkameti ja ERRi andmeil oli 2015. aastal oli 289 tuhat ja 2016. aastal 279 tuhat tundi (tabel 4.8). ERR-i viie raadioprogrammi saadete maht kokku oli 2015. aastal 43,8 tuhat tundi, mis moodustas 15,7% raadioprogrammide saadete kogumahust.

ERR-i raadioprogrammide saadetest moodustasid 2015. aastal 51,9% muusikasaated, 24% publitsistika-saadet, 7,7% uudistesaadet ja 6,7% kultuurisaadet (joonis 4.5). Eraraadioringhääling tootis 2015. aastal

²¹ 2017. aasta aprillist on Eesti Meedia AS-i kontserni kuuluv Kanal 2 Äriregistrist iseseiseva aktsiaseltsina kustutatud.

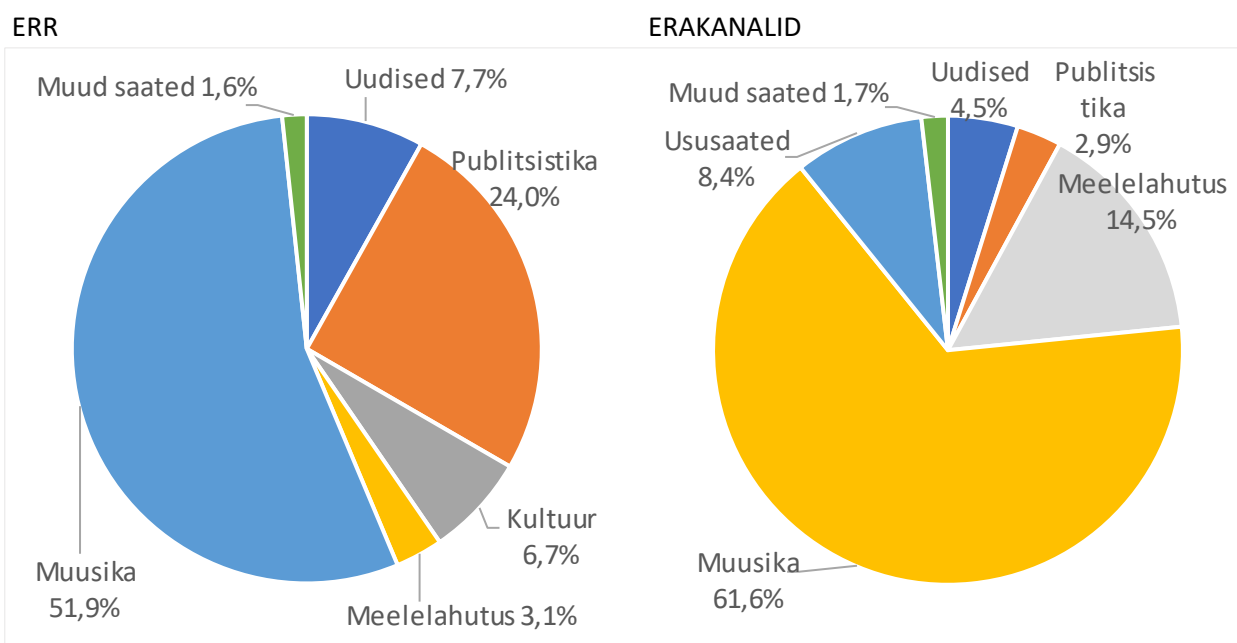
saateid kogumahu 245 tuhat tundi, neist 61,6% olid muusikasaated, 14,5% meelelahutussaadet ja 4,5% uudised jne.

Tabel 4.8. Raadioprogrammide saadete kogumaht Eestis 2011–2016 (tundi)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus 2016/2011 (%)
KOKKU SAADETE MAHT	270 949	258 463	256 166	244 583	288 914	279 277	3
sh Eesti Rahvusringhääling	43 800	43 920	43 800	43 800	43 800	43 920	0,3
ülejäanud raadioringhääling	227 149	214 543	212 366	200 783	245 114	235 357	3,6
ERR-i saadete mahu osakaal saadete kogumahtust, %	16,2	17,0	17,0	17,9	15,2	15,7	

Allikad: Statistikaamet, ERR

Joonis 4.5. Raadioprogrammide saadete jagunemine saatevahemaa järgi 2015

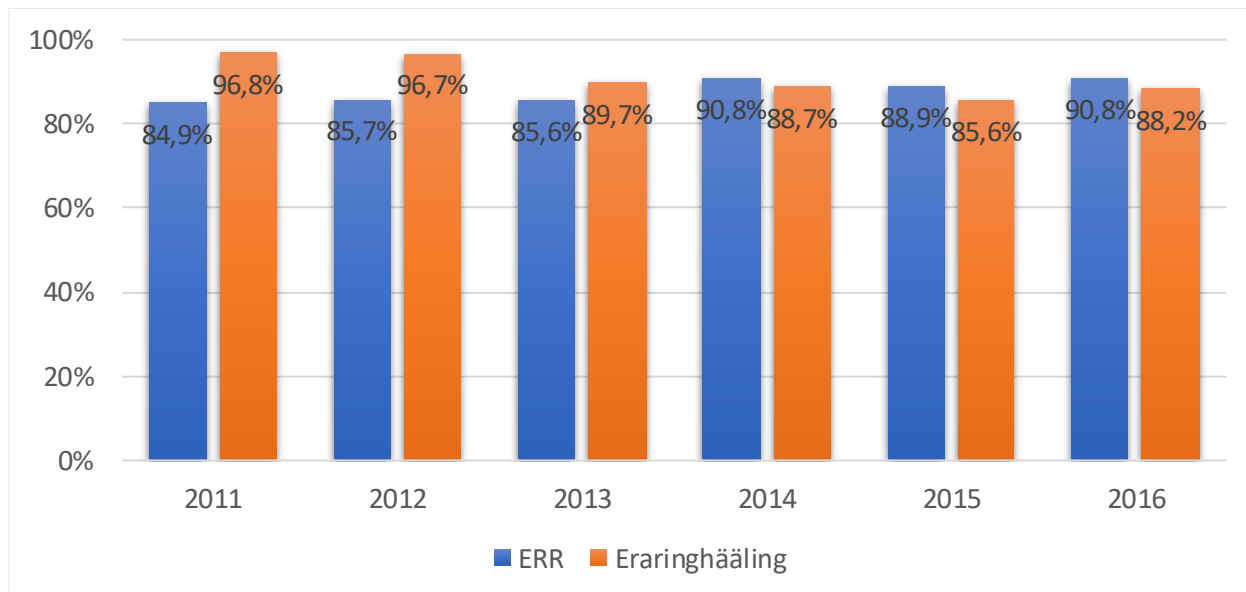

Allikas: Statistikaamet

Raadio omasaadete osakaal

Statistikaameti andmeil oli raadioringhäälingu omasaadete osakaal ERR-is 2015. aastal 88,9% ja 2016. aastal 90,8% ning eraringhäälingus vastavalt 85,6% ja 88,2%. Statistikaamet käsitleb raadioringhäälingu omasaadena ringhäälinguorganisatsiooni omal jõul stuudios, ülekandejaamade või muude tehniliste vahenditega tehtud saadet. Üldisemalt jagunevad raadiosaated päritolult omasaadeteks, koostöosaadeteks ning tellitud ja hankesaadeteks. Omasaadete osakaal on püsunud nii ERR-is kui ka eraringhäälingus stabiilselt 85-90% piirimail. Eraringhäälingus on omasaadete osakaal, võrreldes 2011. aastaga, mõnevõrra langenud: kui 2011 ja 2012 oli omasaadete osakaal eraringhäälingus ligi 97%, siis järgmistel aastatel on see jäänud veidi alla 90% (joonis 4.6).

Joonis 4.6. Omasaadete osatähtsus ERR-i raadioprogrammides ja raadioringhäälingus aastatel 2011–2016

Allikas: Statistikaamet

Raadioreklaami kogumaht

Statistikaameti andmeile tuginedes edastati reklaami raadioringhäälinguajaamades 2015. aastal 6785 tundi ja 2016. aastal kokku 6144 tundi. Kuigi raadiosaadete kogumaht võrreldes 2011. aastaga veidi kasvas, siis raadioreklaami ajaline maht Statistikaameti andmeil vähenes 2015. aastaks 21,7% ja 2016. aastaks 29% (tabel 4.9).

Tabel 4.9. Raadioreklaami kogumaht Eestis 2011–2016 (tundi)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus 2016/2011 (%)
SAADETE ÜLDMAHT	270 949	258 463	256 166	244 583	288 914	279 277	3
REKLAAMI MAHT	8670	7754,5	7172,5	7337,5	6785	6144,1	-29
Reklaami osatähtsus saadete mahust, %	3,2	3	2,8	3	1,5/2,5*	2,2	

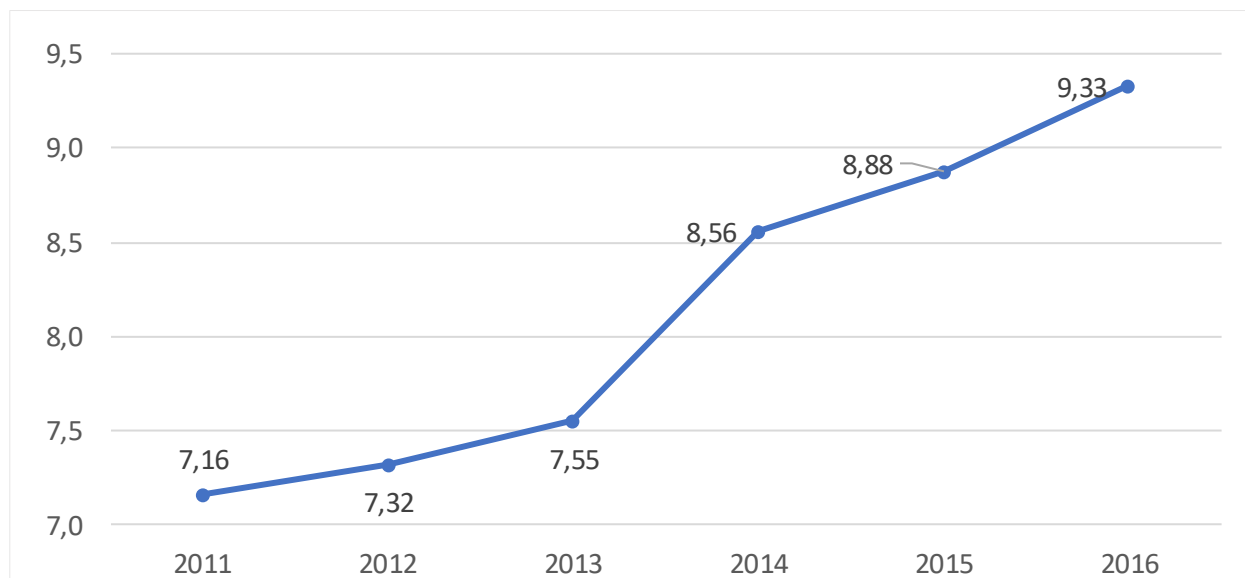
* Statistikaameti andmeil edastasid ERR-i raadiokanalid 2015. aastal ka reklaami (keskmiselt 1,5% saatemahust ühe jaama kohta). ERR-i andmeil sisaldasid nende programmid sponsorreklaami ja omasaadete promosid²². Ülejäänud raadiokanalid edastasid reklaami 2,5% ööpäevasest saatemahust ühe raadiojaama kohta.

Allikas: Statistikaamet

Kantar Emori uuringutele tuginedes suurenes raadioreklaami käive 7,16 miljonilt eurolt 2011. aastal 9,33 miljoni euroni 2016. aastal ehk 30% (joonis 4.7). Raadioreklaami käive moodustas kogu reklaamiturust ligi 10%, 2015. aastal täpsemalt 9,5% ja 2016 aastal 9,9% (vt tabel 4.7).

²² Eesti Rahvusringhäälingu seaduse kohaselt võib ERR erandkorras edastada reklaami või sponsorteavet, kui see kaasneb rahvusvahelise suursündmuse ülekandeõigusega või avalikkusele eeldatavalt suurt huvi pakkuva kultuuri või spordi suursündmuse ülekandeõigusega. Ka võib ERR edastada tasuta teateid mittetulundusliku iseloomuga avalike ürituste ja sündmuste kohta ning tutvustada iseennast, oma programme ja saateid ning nendest tulenevaid tooteid.

Joonis 4.7. Raadioreklaami käive 2011-2016 (mln eurot)

Allikas: Kantar Emor

Ringhäälingu kogumüügitulu ja kasum

Eesti audiovisuaalvaldkonna ringhäälingu kogutulu arvutamisel on aluseks võetud EMTAK koodide vastava tegevusvaldkonna ettevõtted (EMTAK 60101, 60201) ja ka turu seisukohalt olulised ettevõtted, kus ringhääling on kõrvaltegevus. Siinne arvestus ei sisalda neid ettevõtteid, mis EMTAK koodide (59111, 59112 jt) alusel on seotud kino- ja telefilmide, videote jm filmide tootmise, levitamise või filmitootmise abitegevustega (filmide toimetamine, montaaž jm), mille kohta on koostatud eraldi uuring.

Siin käsitletav valdkond sisaldab endas nii meediatoodete tootmist, pakkumist kui ka levitamist meedia-kanalites, kus need tegevused on tihedalt põimunud. Vaadeldaval ajavahemikul toimusid mitmed olulised muutused ja seni sõltumatult tegutsenud Kanal 2 AS, Trio LSL AS ja Raadio Elmar OÜ liitusid AS Eesti Meedia kontserniga, Raadio Uuno asemel hakkas sama kontserni all tegutsema raadiojaam MyHits ning 2017. aastal käivitus ka TV-kanali Seitse asemel MyHits.

Eesti audiovisuaalse valdkonna ringhäälingu ja selle levitamise seotud ettevõtete valdkonnas tegutses (Äriregistri ja Majandustegevuse registri andmetele tuginedes) 2015. aastal 86 ettevõtet ja organisatsiooni, mille kogutulu oli 161 mln eurot ning kogukasum 11,3 mln eurot. Keskmine tulu ettevõtte kohta moodustas 1,87 mln eurot ja töötaja kohta 91 tuhat eurot. 2016. aastal ettevõtete arv Äriregistri andmetel vähenes 67 ettevõtteks, kuid nende müügitulu samas suurenes 180 mln euroni ja kasum 12,1 mln euroni (tabel 4.10). Keskmine müügitulu ettevõtte kohta oli 2016. aastal 2,69 mln eurot ja töötaja kohta 98 tuhat eurot. Müügitulu suurenemine tulenes peamiselt ettevõtete liitumisest ning muutustest ettevõtete käibes ja müügitulu arvestuses. Suurimaks ringhäälingut koondavaks meediaettevõtteks kujunes sel perioodil Eesti Meedia AS, mis lisaks ringhäälingule on ka suurim trüki- ja online meediat omav ettevõtte.

Võrreldes eelmise Eesti Konjunkturiinstituudi loomemajanduse uuringuga 2013. aastast²³, on kogu sektoris seega toimunud olulisi muutusi. Lisandunud on uusi tele- ja raadiokanaleid ja toimunud ettevõtete liitumisi. Ka on lisandunud uued teenused (videolaenus, ringhääling internetis) ja ühes

²³[https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/1._Eesti_loomemajanduse_olukorra_\(2011\)_uuring_ja_kaardistus.pdf](https://www.ki.ee/publikatsioonid/valmis/1._Eesti_loomemajanduse_olukorra_(2011)_uuring_ja_kaardistus.pdf)

sellega on juurde tulnud ka uusi teenusepakkujaid (Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS jt), suurendades sellega oluliselt, võrreldes 2011. aastaga, valdkonnas tegutsevate ettevõtete kogu müügitulu.

ERR tulude maht oli 2015. aastal 33,6 mln eurot ja 2016. aastal 40,3 mln eurot (ehk ligi 20% enam võrreldes eelneva aastaga), sellest müügitulu oli 1,6 mln eurot, mis kahanes eelneva aastaga võrreldes 13,6%). Müügitulu osakaal kogu eelarvest oli 2015. aastal 5,6% ja 2016. aastal 4%. ERR-i kulude maht oli 2015. aastal 32,8 mln eurot ja aruandeaasta tulem 705 tuhat eurot ning 2016. aastal vastavalt kulud 37,7 mln eurot ja tulem 2,5 mln eurot.

Tabel 4.10. Ringhäälingu finantsnäitajad Eestis 2011, 2015 ja 2016 (tuhat eurot)

	2011	2015	2016*	Muutus 2015/2011 (%)
KOKKU RINGHÄÄLING				
Tulud	116 783,7	160 939,3	220 343,2	37,8
Kasum	13 70,1	11 257,3	12 135,7	- 18,3
KOKKU EESTI RAHVUSRINGHÄÄLING				
Müügitulu	2 130,1	1 878,8	1 622,4	-11,8
Kokku tulud	28 315,0	33 587,4	40 283,0	18,6
Kokku kulud	26 861,9	32 829,1	37 737,7	22,2
Aastatulem	1 359,1	705,4	2 518,2	-48,1
KOKKU ERARINGHÄÄLING				
Müügitulu	88 468,7	127 352,3	180 060,2	44,0
Kasum	12341,9	10552,0	95905,2	-11,8

* Esialgsed andmed. Ei sisalda Eesti Meedia AS-i, Telia Eesti AS-i, Elisa Eesti AS-i jt mitmes valdkonnas tegutseva ettevõtte andmeid.

Allikad: Äriregister; Eesti Rahvusringhääling

Ringhäälingu valdkonnas tegutses ERR tele- ja raadiokanalite kõrval ka teisi, tulu mittetaotlevaid organisatsioone, mille juriidiliseks vormiks oli kas mittetulundusühing (MTÜ) või sihtasutus (SA). Äriregistri andmeil olid Eestis 2015. aasta seisuga registreeritud 14 ringhäälingu või audiovisuaalse meedia valdkonnas tegutsevat mittetulundusühingut:

- SA Tallinna Televisioon,
- MTÜ Haapsalu Pereraadio Ühing,
- MTÜ Raadio, 7
- MTÜ Kuressaare Pereraadio,
- MTÜ Meediagrupp Süd-Est,
- MTÜ Paldiski Raadio Liit,
- MTÜ Tartu Raadiojaam,
- MTÜ Rahvaraadio,
- MTÜ Ilmaparandaja,
- MTÜ Eestisoomlaste Ühendus Sibelius, Sauna ja Sisu,
- MTÜ AB Video,
- MTÜ Gegeneraadio
- MTÜ DOCS
- MTÜ Ööülikool

MTÜ-des töötas 2015. aastal 56 inimest ja 2016. aastal 63 inimest, neist enamik (vastavalt 36 ja 34 töötajat) Tallinna Televisioonis. Kokku said ringhäälinguvaldkonna mittetulundusühingud ja sihtasutused 2015. aastal müügitulu 283 tuhat eurot ja 2016. aastal 275 tuhat eurot (ilma Tallinna TV-ta, mille müügitulu oli 2015. aastal 3,5 ja 2016. aastal 3,7 mln eurot).

4.1.3. Väliskaubandus

Ringhäälingu ettevõtted on valdavalt orienteeritud teenuste ja toodete pakkumisele Eesti siseturule. Põhiline müügitulu teeniti Eesti turule suunatud reklaamimüügi kaudu. Seetõttu oli eksport antud valdkonnas marginaalne ja moodustas kogutulust Äriregistri andmeil vaid 1 miljon eurot ehk 0,6% valdkonna müügitulust. Mitmete ringhäälingu ja telekommunikatsiooniettevõtete puhul oli tegemist Eesti turule orienteeritud suurte rahvusvaheliste ettevõtete tütar- või sidusettevõtetega.

Äriregistri andmetel teenisid 2015. aastal eksporditulu OÜ Fox Networks Group Estonia 892,2 tuhat eurot, OÜ Gramola 106,4, Editors OÜ 29,4, AS Trio LSL 10,2, Norvik OÜ 6,2 tuhat eurot. 2016. aastal teenis eksporditulu OÜ Fox Networks Group Estonia 792,8 tuhat eurot, TV Plus OÜ 22 tuhat eurot, OÜ Norvik 2,8 tuhat eurot ja OÜ Kont ja Pojad 0,6 tuhat eurot.

4.1.4. Ringhäälinguajaamade ärimudelid

Ringhäälingu võib tegevuspõhimõtete ja finantseerimise alusel jagada kaheks: avalik-õiguslikuks ja eraringhäälinguks. Avalik-õiguslikest ringhäälingutest tegutseb ERR Eesti Rahvusringhäälingu seaduse alusel, SA Tallinna Televisioon (TTV) mittetulundusühingute seaduse ja sihtasutuse seaduse alusel. Erinevalt ERR-ist konkureerib Tallinna Televisioon ka reklaamiturul. Vastavalt sihtasutuste seadusele võib sihtasutus kasutada reklaamitulust vaid oma põhikirjaliste eesmärkide täitmiseks. 2015. aastal oli TTV kogutulu 3,5 mln eurot, millest, vastavalt TTV aastaaruandele, moodustasid annetused ja toetused 3,4 mln eurot ja tulu ettevõtlusest 86,5 tuhat eurot. 2016. aastal oli TTV kogutulu 3,7 miljonit eurot, millest annetused ja toetused moodustasid 3,6 miljonit eurot ja tulu ettevõtlusest 125 tuhat eurot.

Avalik-õigusliku ringhäälinguna tegutsev ERR kuulub riigile ja tema eesmärk on vahendada võimalikult laiale vaatajaskonnale avalikkuse ja riigi seisukohast olulisi sündmusi, professionaalseid uudiste- ja kultuurisaateid ning kvaliteetset omatoodangut. Sealjuures peetakse silmas ka neid ühiskonnagruppe, kes jäävad väljapoole peavoolumeedia huvi. ERR-i finantseeritakse suures osas riigieelarvest (üle 90%) ja tema programmid ning teenused on üle riigi avalikkusele tasuta kättesaadavad.

2015. aastal moodustas riigieelarveline osa ERR-i tulust 30,7 mln eurot (2016. aastal vastavalt 37,5 mln eurot). Tallinna Televisioon sai 2015. aastal Tallinna linnalt tegevustoetust 3,4 mln (2016 aastal vastavalt 3,6 mln eurot). 2015. aastal moodustas avaliku sektori toetus ringhäälingule ligikaudu 34 miljonit eurot ehk 20,9%.

TTV on seadnud oma põhikirjalisteks eesmärkideks kajastada sündmusi Tallinnas, pakkuda vaatajatele tasakaalustatud tõepärase informatsiooni, meelelahutust ja TV-teenuseid.

Eraringhääling tegutseb eraõiguslikul alusel kas aktsiaseltside, osaühingute või vähemal määral ka mittetulundusühingutena. Neist kahe esimese eesmärk on teenida tulu, mis põhiliselt tuleb reklaami müügist. Valdkonnas tegutsevate telekommunikatsiooni, kaabellevi ja satelliitside firmade müügitulu moodustub teenuste müügist.

Meedia edukust ja atraktiivsust reklaamimüügi keskkonnana hinnatakse vaatajate, kuulajate, võrgukeskkonna külastajate ja kontaktide arvu järgi. Siin konkureerivad avalik-õiguslikud ringhäälingu kanalid eraringhäälingu ja meediaga. Ärilises mõttes on auditooriumi suurus eraringhäälingu jaoks kõige olulisem müügitegur, millest sõltub reklaamiaja müügi edukus. Kuid vaadatavus, kuulatavus ja kodulehe külastatavus on olulised näitajad ka avalik-õiguslikule Eesti Rahvusringhäälingule, kus need toimivad mõõdikutena, luues aluse organisatsiooni autoriteedile ja aidates põhjendada organisatsiooni finantsvajadusi. Nii seisab ERR-i ees keerukas ülesanne toota ühelt poolt mitmekülgset ning heal tasemel ühiskonnaelu ja kultuuri kajastavaid saateid ning teiselt poolt saavutada ka nende piisav vaadatavus ja kuulatavus. Üleriigilistest TV-kanalitest oli ETV vaadatavuselt võrdsel positsioonil suuremate üleriigiliste TV-kanalite Kanal 2 ja TV3-ga, raadiokanalitest oli kõige kuulatavam ERR-i kanal Vikerraadio, edukad olid samuti Raadio 2 ja venekeelne Raadio 4 (tabelid 4.13- 4.17).

Kuigi Eesti turul tegutseb ka hulganisti Euroopa Liidu lubadega telekanaleid (lisa 4.2), siis vaadatavuse edetabeleisse pole need küündinud.

4.1.5. Juhtivad ettevõtted valdkonnas

Erateleringhäälingu ettevõtted ja teleprogrammide edastajad

Eratelevisiooniorganisatsioonide ja televisiooniprogrammide edastajate müügitulust moodustas enamiku valdkonna suurimate ettevõtete müügitulu. Suurimaks meediakontserniks kujunes vaadeldavalt perioodil AS Eesti Meedia oma nelja telekanali ja viie raadiokanaliga (lisaks muudele meediavaldkonna ettevõtetele), kelle müügitulu moodustas 2015. aastal ligi 85 mln ja 2016. aastal veidi enam kui 90 mln eurot. Suurimad teleprogrammide edastajad olid (müügitulu järgi) kaabellevi pakkuv AS Starman ja satelliidi kaudu teleprogramme edastav AS Play Baltics AS (Viasat), kelle mõlema müügitulu lähenes nii 2015. kui ka 2016. aastal 40 miljonile eurole. Oma müügitulult kolmas videolaenutusteenuse pakkuja oli Telia Eesti AS (tabel 4.15).

Tabel 4.11. Eratelevisioonikanalite ja teleprogrammide edastamisega seotud ettevõtete TOP 10 müügitulu ja töötajate arv 2015-2016*

	Teleringhäälingu organisatsioon	2015		2016	
		Müügitulu (tuhat eurot)	Töötajate arv	Müügitulu (tuhat eurot)	Töötajate arv
1	TV Play Baltics AS (Viasat)	37 376	133	36 928	135
2	AS Starman/ Elisa Eesti AS	36 655	315	38 936	323
3	Telia Eesti AS (videolaenutuse osa)**	13 913	40	15 385	40
4	TV3 (All Media AS)	13 957	69	14 279	62
5	AS STV	13 781	177	13 703	169
6	AS Kanal 2/Eesti Meedia AS***	11 788	73	90 087	1376
7	AS Levira	8 391	100	10 615	99
8	Tallinna Televisioon SA	3 517	36	3 716	34
9	AS Infonet	1 875	17	1 955	16
10	AS Telset	1 612	50	1 584	50

* Reastatud 2015. aasta müügitulu järgi

** Arvestuslik videolaenutuse osakaal Äriregistri andmetel. Valdkonnaga seotud töötajate arv Telia andmetel

*** AS Kanal 2 juriidilise isikuna 2016 enam ei tegutsenud ja oli liitunud Eesti Meedia AS-iga.

Allikas: Äriregister

Eraraadioringhääling

Ka raadioringhäälinguturu suurimaks tegijaks kujunes vaadeldud perioodil Eesti Meedia AS oma viie raadiojaamaga. Müügitulu järgi olid suurimad ettevõtted AS Eesti Meedia kõrval Raadio Kadi OÜ ja Raadiotehnika OÜ (tabel 4.12).

Tabel 4.12. Eraraadioorganisatsioonide ja valdkonnaga seotud ettevõtete TOP 10 müügitulu ja töötajate arvu järgi 2015-2016

	Ettevõtte	2015		2016	
		Müügitulu (tuhat eurot)	Töötajate arv	Müügitulu (tuhat eurot)	Töötajate arv
1	AS Trio LSL/Eesti Meedia AS*	2 306	47	90 087	1 376
2	Gramola OÜ	1 458	47		
3	Raadio Kadi OÜ	727	28	689	27
4	Raadiotehnika OÜ	685	2	631	1
5	Raadio Elmar OÜ*	649	7	0	0
6	Taevaraadio OÜ	307	3	462	1
7	Tartu Pereraadio OÜ	313	11	330	12
8	Ring FM Media OÜ	23	0	259	5
9	Monster Media OÜ	225	4	215	3
10	MTÜ Raadio 7	136	6	129	2

* Märkus: AS Trio LSL ja Raadio Elmar OÜ juriidilise isikuna 2016 enam ei tegutsenud ja olid liitunud Eesti Meedia AS-iga. Sellest tulenevalt on 2016. aastal (esimesel real) välja toodud Eesti Meedia AS müügitulu.

Allikas: Äriregister

4.2. NÕUDLUS

4.2.1. Vaatajate arv, tarbimissagedus, programmide vaadatavus

Euroopa Komisjoni tellitud Eurobaromeetri andmetel on Euroopa populaarseim meedium jätkuvalt televisioon, mida vaatab kas iga päev või peaaegu iga päev (televisori või interneti vahendusel) 82% elanikkonnast. Enamasti vaadatakse telesaateid televisiorist, kuid kasvab ka nende vaatamise populaarsus interneti vahendusel. 2016. sügise seisuga vaatas vähemasti korra nädalas televisiooni interneti vahendusel 23% vaatajaist. Kõige vähem vaadati igapäevaselt telesaateid Rootsis (66%) ja kõige rohkem Portugalis (94%). Eurobaromeetri uuringu kohaselt vaatas 2016. aasta sügise seisuga 77% Eesti elanikkonnast televisorit iga päev, 13% 2-3 korda nädalas, 6% kuni 2-3 korda kuus ning 4% küsitlenuist väitis, et nad ei vaata televisorit mitte kunagi.

Interneti vahendusel televisiooni vaatajaid oli kõige enam vanusegrupis 15-24 ja 25-39, kellest igapäevaselt vaatas televisioonisateid vastavalt 19% ja 15% ja vähemasti korra nädalas 44% ja 34%²⁴.

Raadiot kuulas kas iga päev või peaaegu iga päev 47% Euroopa elanikkonnast; 28% tegi seda kaks-kolm korda nädalas, 12% kaks-kolm korda kuus ja 13% vastas, et ei kuula raadiot kunagi. Eestis väitis 60% vastanuist, et kuulab raadiot iga päev, 20% tegi seda 1-3 korda nädalas, 12% kuulas raadiot 1-3 korda kuus ja 8% väitis, et ei tee seda kunagi²⁵.

ERR-i andmetel, mis tuginevad Kantar Emori 2017. aasta jaanuaris läbi viidud uuringutele, oli ERR-iga päev kontaktis keskmiselt 62,5% ja iga nädal keskmiselt 84,1% Eesti elanikkonnast vanuses 15-74 aastat²⁶. Kõigi vaadeldud telekanalite summaarsed turuosad püsisid kuni 2016. aastani suhteliselt stabiilsed, samas kui 2016. aastal võis näha mõningast langust kõigi suuremate kanalite turuosades. ETV positsioneerus kõigi kanalite hulgas vaadatavuselt teisele kohale (vahe esimeseks asetunud Kanal 2-ga oli 0,8%). ETV2 turuosa oli samal tasemel varasemate aastatega (2,6%). ETV+ osakaal televaatamise ajast oli 2015. aastal 0,1% ja 2016. aastal 0,6%²⁷.

Televisioon

Oktoobris 2015²⁸ vaatasid Eesti elanikud Kantar Emori andmeil televisorit keskmiselt 3 tundi ja 44 minutit päevas. Eestlased veetsid telerite ees 3 tundi ja 48 minutit ning mitte-eestlased 3 tundi ja 35 minutit päevas. Eestlastel jagunes telekanali jälgimiseks kulunud aeg esmajoones Kanal 2 (22.8%), ETV (21.1%) ja TV3 (17.2%) vahel ning mitte-eestlastel PBK (16.1%), NTV Mir'i (15.5%) ja RTR Planeta (12.8%) vahel²⁹. Need näitajad jäid samasse suurusjärku ka 2016. aastal.

Vaadeldud telekanaleist oli 2015. ja 2016. aasta oktoobris kõige rohkem vaatajaid Kanal 2-l, TV 3-l (3,9%) ja ETV-l. Venekeelseist kanaleist kõige vaadatavamad olid NTV Mir, PBK, ja RTR Planeta (tabel 4.13).

²⁴ Standard Eurobarometer 86 "Media use in the European Union" Report. Standard Eurobarometer 86.Autumn 2016", lk 4-8.

²⁵ Ibid. lk 9-10.

²⁶ Eesti Rahvusringhäälingu majandusaasta aruanne 2016, lk 4.

²⁷ Eesti Rahvusringhäälingu arengukava 2018-2021, lk 5

²⁸ TV vaadatavuse näitajate iseloomustamiseks on valitud üks sügiskuudest, antud juhul oktoober, kuna sügis-talvisel perioodil, kui TV-kanalid on väljas oma parima programmiga ja audiotoorium on suurim, on paremini jälgitav ka TV-kanalite omavaheline konkurents. Kantar Emor jälgib TV-kanalite vaadatavust kuude lõikes.

²⁹ Teleauditooriumi ülevaade oktoobrikuus 2015. <http://www.emor.ee/teleauditooriumi-ulevaade-oktoobrikuus-3/>

Populaarsemaid saated vaadeldud ajaperioodil olid meelelahutussaadet ja kodumaised seriaalid (tabel 4.14 ja 4.15). Uudistesaadet vaadatavuse esikümnesse ei küündinud, kõige populaarsem neist, Aktuaalne Kaamera, jäi vaadatavuselt 2015. aastal 12. ja 2016. aastal 17. kohale.

Tabel 4.13. Telekanalite vaatamisaja osakaal (*daily share*) kogu vaatamisajast 2015. ja 2016. aasta oktoobrikuu võrdluses, % vaatajaist

	Kanal	2015	2016
1	Kanal 2	16,2	15,6
3	ETV	15	13,5
2	TV3	12,3	13,9
6	NTV Mir	5,4	4,8
4	PBK	5,3	5,6
5	RTR Planeta	4	4,9
7	ETV2	2,5	2,2
8	Kanal 11	2,3	2,1
10	TV6	2,2	2
9	Ren TV Estonia	1,8	1,8

Allikas: Kantar Emor

Tabel 4.14. Kümme vaadatavamat saadet oktoobris 2015 (vaatajaid saate minuti kohta)

Nr	Saade	Kanal	Vaatajaid (tuh)	Vaatajaid (%)
1	SU NÄGU KÕLAB TUTTAVALT/4	TV3	227	18,7
2	PILVEDE ALL	Kanal 2	177	14,5
3	ÕNNE 13	ETV	166	13,7
4	KODUTUNNE	Kanal 2	166	13,7
5	NAABRIPLIKA	Kanal 2	166	13,6
6	PEALTNÄGIJA	ETV	159	13,0
7	LAULA MU LAULU	Kanal 2	156	12,8
8	PILVEDE ALL 150	Kanal 2	150	12,3
9	NÄDALALÕPP KANAL 2GA	Kanal 2	144	11,8
10	KÖÖK/3	Kanal 2	142	11,6

Allikas: Kantar Emor

Tabel 4.15. Kümme vaadatavamat saadet oktoobris 2016 (vaatajaid saate minuti kohta)

Nr	Saade	Kanal	Vaatajaid (tuh)	Vaatajaid (%)
1	Su nägu kõlab tuttavalt/5	TV3	281	23,2
2	Pilvede all	Kanal 2	178	14,7
3	Pealtnägija	ETV	167	13,8
4	Suur komöödiaõhtu	Kanal 2	164	13,6
5	Meie aasta Austraalias	Kanal 2	144	11,9
6	Kök/5	Kanal 2	140	11,6
7	Kodutunne	Kanal 2	136	11,3
8	Õnne 13	ETV	136	11,2
9	Nädalalõpp kanal 2ga	Kanal 2	134	11,1
10	Radar	Kanal 2	133	11

Allikas: Kantar Emor

Raadio

Kantar Emori raadioauditooriumi uuringu andmetel kuulasid Eesti elanikud 2015. aasta sügisperioodil raadiot keskmiselt 3 tundi ja 44 minutit päevas. Võrreldes suvega kuulati raadiot päevas kahe minuti võrra vähem. Eestlased kuulasid raadiot 3 tundi ja 54 minutit ning mitte-eestlased vastavalt 3 tundi ja 22 minutit. Eestlaste hulgas olid kuulatuimad raadiokanalid nii 2015. kui ka 2016 aastal Vikerraadio, Sky Plus, Star FM, Retro FM, Raadio Kuku, Raadio 2 jt (tabel 4.16).

Tabel 4.16. Kümme kuulatumat eestikeelset raadiojaama september–november 2015 ja 2016

Raadiojaam	2015		2016	
	Kuulajate arv nädalas (tuh)	Kuulajaid (%)	Kuulajate arv nädalas (tuh)	Kuulajaid (%)
1 Vikerraadio	300	29,2	286	28
2 Sky Plus	225	21,9	255	25
3 Star FM	199	21,4	224	22
4 Raadio Elmar	220	19,3	215	21,1
5 Retro FM	138	13,4	172	16,9
6 Raadio Kuku	122	11,9	137	13,5
7 Raadio 2	104	10,1	131	12,9
8 Power Hit Radio	72	7	78	7,6
9 Raadio Uno / MyHits	70	6,9	70	6,9
10 Klassikaraadio	51	5	x	x
11 Radio Mania*	x	x	44	4,3

* Radio Mania tegutses kuni 2017. aasta novembrini. Samal sagedusel asus tegutsema Taevaraadio OÜ-le kuuluv Rock FM.

Allikas: Kantar Emor

Venekeelsetest raadiojaamadest kogusid enim kuulajaid Radio 4, Russkoje Radio, Sky Raadio, Narodnoje Radio ja Jumor FM (tabel 4.17).

Tabel 4.17. Viis kuulatuimat venekeelset raadiojaama september–november 2015 ja 2016*

Raadiojaam	2015		2016	
	Kuulajate arv nädalas (tuh)	Kuulajaid (%)	Kuulajate arv nädalas (tuh)	Kuulajaid (%)
1 Raadio 4	148	14,4	128	12,5
2 Russkoje Radio	143	14	131	12,8
3 Sky Raadio	109	10,6	126	12,3
4 Narodnoje Radio	105	10,2	104	10,2
5 Jumor FM	61	5,9	59	5,8

* Andmed on reastatud 2015. aasta näitajate järgi.

Allikas: Kantar Emor

4.2.2. Avaliku sektori huvid ja Eesti Rahvusringhääling

Avalik huvi

Avalik huvi üldisemalt on ühiskonna kui terviku huvi, mille alusel tagatakse üldised hüved ja välditakse tekkida võivat kahju. Avalik huvi ringhäälingu tähenduses sisaldab ootust olla informeeritud ja saada meelepärasest meelelahutust lähtudes Eesti seadustest ja heast tavast. Sellest tulenevalt sätestab meediateenuste seadus nn toimetust vastutuse, mis näeb ette, et meediateenuse osutaja teostab kontrolli oma saadete valiku, sisu ja ülesehituse ning nende programmi või programmikataloogi paigutamise üle (§ 6). Sama seadus eeldab meediateenuse osutajalt oma saadetes poliitilist tasakaalustatust ja võrdset sõnaõigust kõigile poliitilistele jõududele (§ 14). Ka näeb meediateenuse seadus ette, et televisiooni- ja raadioteenuse osutaja edastab viivitamata ning tasuta kõigis oma tele- ja raadioprogrammides ühiskonna julgeolekut või põhiseaduslikku korda ähvardava ohu korral Riigikogu, Vabariigi Presidendi ning Vabariigi Valitsuse ametlikke teateid ning teavet, mis on vajalik inimese elu, tervise ja julgeoleku kaitseks või varalise kahju või hädaohu ärahoidmiseks, samuti keskkonnakahjustuse ärahoidmiseks või selle vähendamiseks (§ 18).

Avalik huvi kahju ära hoidmise mõistes tähendab meediateenuste seaduse kohaselt muuhulgas seda, et meediateenuseid osutaja ei tohi üheski saates õhutada vihkamist soo, rassilise või etnilise päritolu, veendumuste või usutunnistuse alusel või alavääristada õigusküülekäitumist või kutsuda üles õigusrikkumisele. Televisiooni- ja raadioteenuse osutaja ei tohi edastada alaealiste füüsilist, vaimset või kõlblist arengut oluliselt kahjustavaid saateid, eelkõige selliseid, mis sisaldavad pornograafiat või propageerivad vägivalda või julmust (§ 19).

Avalik huvi ringhäälingu mõistes sisaldab ka vajadust pakkuda saateid erinevatele elanikkonna gruppidele ja kõrgekvaliteedilisi, Eesti kultuuri ja ühiskonda käsitlevaid saateid, mille tootmiseks puudub kommerts-huvi. Viimase eest seisab hea ennekõike Eesti Rahvusringhääling.

Rahvusringhääling

Eesti Rahvusringhäälingu (ERR) eesmärk, vastavalt Eesti rahvusringhäälingu seadusele, on toota kvaliteetset ajakirjandust, edastada tasakaalustatud ja usaldusväärset informatsiooni, vahendada ja toota ühiskonnaelu ning eesti keele ja kultuuri edendamiseks seotud saateid ning olla alati kättesaadav kõikidele Eesti elanikkonnagruppidele, mis on eriti oluline tehnoloogia kiire arengu ajastul, kus mingi osa Eesti ühiskonnast ei suuda tehnoloogia kiire arenguga kaasas käia. Ka on avalikkuse huvides Eesti Rahvusringhäälingule pandud kohustus oma toodetud saateid arhiveerida, luues sellega ka ühiskondlikku mälu.

Avalik huvi lähtub ERR-i puhul eeldusest, et see oleks usaldusväärne, programmid erapooletud ja sõltumatud poliitilistest, kommertslikest ja teistest mõjutustest; et eetrisse antavad saated oleksid žanriliselt võimalikult mitmekülgsed ja annaksid sõnaõiguse kõigile osapooltele.

Turu-uuringute AS-i poolt läbi viidud uuringu kohaselt usaldas 2016. aastal ERR-i 76% 15-aastastest ja vanematest Eesti elanikest. Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes oli see näitaja kasvanud 5% võrra. Eesti keelt kõnelevatest inimestest usaldas rahvusringhäälingut 85% küsitletuist. ERR-i usaldusväärsus oli oluliselt kasvanud ka muukeelsete inimeste hulgas. Kui 2015. aasta lõpus oli rahvusringhäälingu usaldusväärsus selles sihtrühmas 46%, siis 2016. aasta lõpuks 55%. ERR-i telekanalite vaatajaskond oli eelneva viie aasta jooksul pidevalt väikeses languses, kuid 2016. aastal vaatajate hulk pisut kasvas. ERR-i hinnangul

oli üheks oluliseks põhjuseks kasvule ETV+ lisandumine, kuivõrd mitte-eestlaste hulk, kes vaatasid ERR-i telekanaleid, oli aastaga peaaegu kahekordistunud³⁰.

ERR-i arhiivide veebilehele *arhiiv.err.ee* lisati 2016. aastal 5919 videofaili, 5462 audiofaili ja 10774 fotot. 31. detsembri 2016 seisuga oli veebis 32 672 telesaadet, saatelõiku, uudistesaadet, mängufilmi, dokumentaalfilmi, 65 469 raadiosaadet, saatelõiku, uudislugu ja 113 187 fotot³¹. Jätkus ka filmi-, heli- ja videoarhiivi digiteerimine. Filmiarhiivis digiteeriti 79 tundi Aktuaalse Kaamera kroonikalõike ja/või saadete juurdevõtteid ning 13 tundi 35 mm filmimaterjali, heliarhiivis digiteeriti 795 tundi muusikat ja 1041 tundi sõnasaateid, videoarhiivis digiteeriti 780 ja monteeriti 574 saadet 2-tollistelt videolintidelt ja 477 saadet ja 8 dokumentaalfilmi Betacam kassettidelt, fotoarhiivis jätkati negatiividelt digiteerimist ja fotode kirjeldamist. Aasta jooksul digiteeriti 10 249 fotot negatiividelt, fotoarhiivi lisandus fotograafil 8 508 digifotot, kirjeldati 16 656 fotot³².

³⁰ Eesti Rahvusringhäälingu arengukava 2018-2021, lk 4.

³¹ Eesti Rahvusringhäälingu majandusaasta aruanne 2016, lk 25.

³² Ibid.

4.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

4.3.1. ERR. Finantseerimine ja riiklikud toetusmeetmed

ERR saab oma põhilise tulu riigieelarvest. 2015. aastal oli ERR-i eelarve maht 33,6 mln eurot, millest riigi toetused moodustasid 30,7 mln eurot. 2016. aastal oli ERR-i eelarve 40,3 mln eurot, millest riigi toetus moodustas 37,5 mln eurot (tabel 4.18). Kuigi võrreldes 2011. aastaga oli teenuste müügist saadud tulu oluliselt vähenenud, oli see stabiliseerunud 1,6 -1,9 miljoni euro vahemikku.

2016. aasta oli esimene täisaasta ETV+ programmile ja valmis uus uudistemaja, mille tehnilise sisustamise hanked finantseeriti suures osas pikaajalise laenuga summas 3,65 mln eurot, millest aasta lõpu seisuga oli kasutusele võetud 2,5 mln. Laenulimiit võeti täies ulatuses kasutusele 2017. aasta alguses. Erakorraline asjaolu 2016. aasta majandusarvestuses oli avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendi muudatusest tulenev varade ümberklassifitseerimine – nii oli põhivara soetusmaksumuse alammääraks alates 2016. aasta lõpust 5000 eurot senise 2000 euro asemel. Aasta lõpu seisuga tuli seetõttu kuludesse kanda kõigi soetusmaksumusega 2000-5000 põhivaraobjektide jääkväärtus. Sellest tulenev tulemiaruan-des kajastuv ühekordne mitterahaline kulu oli 660 tuhat eurot (kajastub eelarveüksuste tehnika üldkulud ja kinnisvaraosakond kuludes).

Igapäevase majandustegevusega mitteseonduv kulu oli ka ERR-le kuuluvate Tuisu tänaval asuvate kinnistute väärtuse ümberhindamine seoses detailplaneeringuga. See kinnistu oli aasta alguses bilansis hinnangulise väärtusega, mille juures oli arvestatud detailplaneeringu olemasolu arvestavat lisaväärtust. 2016. aastal sai Tallinna linnavalitsuse põhimõttelise heakskiidu plaan arendada televisiooni studio-kompleks raadiomaja ja uudistemaja vahelisele alale ja muuhulgas just seetõttu ei olnud olemasoleval detailplaneeringul Tuisu tänaval enam olulist väärtust. Sellest tulenevalt oli aasta lõpu seisuga hinnatud need kinnistud väärtusega, mis ei arvestanud detailplaneeringut. Allahindlusest tulenev ühekordne kulu 2016. aasta tulemiaruan-des oli 453,7 tuhat eurot (kajastus eelarveüksuse kinnisvaraosakond kuludes).

Sportitoimetuse jaoks oli 2016. aasta jalgpalli suurvõistluste ja olümpiamängude aasta, millest tulenevalt olid ootused selle valdkonna suhtes väga kõrged. Samas jäi eelarveressurss oluliselt väiksemaks kavandatust. Aasta jooksul rakendatud kokkuhoiumeetmetest hoolimata oli toimetuse eelarvetulem tugevas miinuses, mis kaeti osaliselt teiste eelarveüksuste kokkuhoitud vahendite arvelt. Tervikuna oli aasta eelarvetulem plusspoolel – koos ühekordsete kuludega lõppes eelarveaasta planeeritust vaid 146,8 tuhande euro võrra väiksema positiivse tulemiga³³.

Tabel 4.18. Eesti Rahvusringhäälingu finantseerimine 2011-2016 (mln eurot)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Muutus, 2011/2016 (%)
KOKKU TULU	28,3	28,4	30,5	29,4	33,6	40,3	42,3%
riigieelarvest	25,0	25,7	25,4	27,0	30,7	37,5	50,2%
teenuste müü- gist	2,1	1,9	1,6	1,7	1,9	1,6	-23,8%
muu tulu	1,2	0,9	3,5	0,6	1,0	1,1	-6,0%

Allikad: Eesti Rahvusringhääling

³³ ERR-i majandusaasta aruanded 2011–2016.

4.3.2. Erialaliidud, veebimaailm ja sotsiaalmeedia

Ajakirjanikke, sealhulgas tele- ja raadioajakirjanikke, ühendab Eesti Ajakirjanike Liit (EAL), kuhu kuulub umbes 400 tegutsevat ja endist ajakirjanikku ning millel on ka Eesti Rahvusringhäälingu osakond. Lisaks on ERR Euroopa Ringhäälingute Liidu (*European Broadcastings Union*) liige.

EAL on Rahvusvahelise Ajakirjanike Föderatsiooni (IFJ) ja Euroopa Ajakirjanike Föderatsiooni (EFJ) täisliige. EAL kuulub Eesti Kultuuri Kotta (EKK) ja Eesti Ametühingute Keskliitu (EAKL). Eesti Ajakirjanike Liidu eesmärk on Eesti ajakirjanduskultuuri hoidmine, arendamine ja väärtustamine ning liikmete loome- ja tegevuse edendamine. Oma tegevuses lähtub liit liikmete sotsiaalsete, majanduslike, töö- ja kutsealaste õiguste ning huvide kaitsmisest ja esindamisest. Nagu osutab EALi koduleheküljel, on liit endiselt aktiivne ja selle juhatuse võtab pidevalt sõna ühiskonna aktuaalsetel ajakirjandusega seotud teemadel.

Formaalselt on olemas ka Eesti Ringhäälingute Liit, mis ilmub meediapilti siiski suhteliselt harva. Liidu koduleht on vananenud, selle sündmuste kroonika lõpeb 1999. aastaga ja viimane kodulehel avaldatud uudis pärineb 2011. aastast.

Aegunud on ka ringhäälingute tehnilisi andmeid vahendav portaal Ringhäälingumaailm (www.rhm.ee), kus viimased teated pärinevad 2014. aastast.

Portaalide väljasuremise üheks põhjuseks on sotsiaalmeedia levik ja ühiste huvidega inimeste koondumine Facebooki, Twitterisse ja teistesse suhtlusvõrgustikesse, kus ka meediakanalitel on oma suhtluskeskkonnad. Sageli on need keskkonnad kaasatud suhtlusvahendina otsesaadetesse, kus vaatajad või kuulajad saavad reaalselt oma arvamust avaldada.

Seega on üldine tendents veebiportaalide mahakäimine või nende muutumine teisteks instrumentideks, kus portaalil olevat infot levitatakse sotsiaalmeedia vahenditega. Sageli satub meediatarbija just Facebooki või muu sotsiaalmeedia kaudu edasi mõnda suuremasse meediaportaali. Sellega on sotsiaalmeedia ka turunduse seisukohalt oluline keskkond, mis meelitab tarbijaid enda juurde.

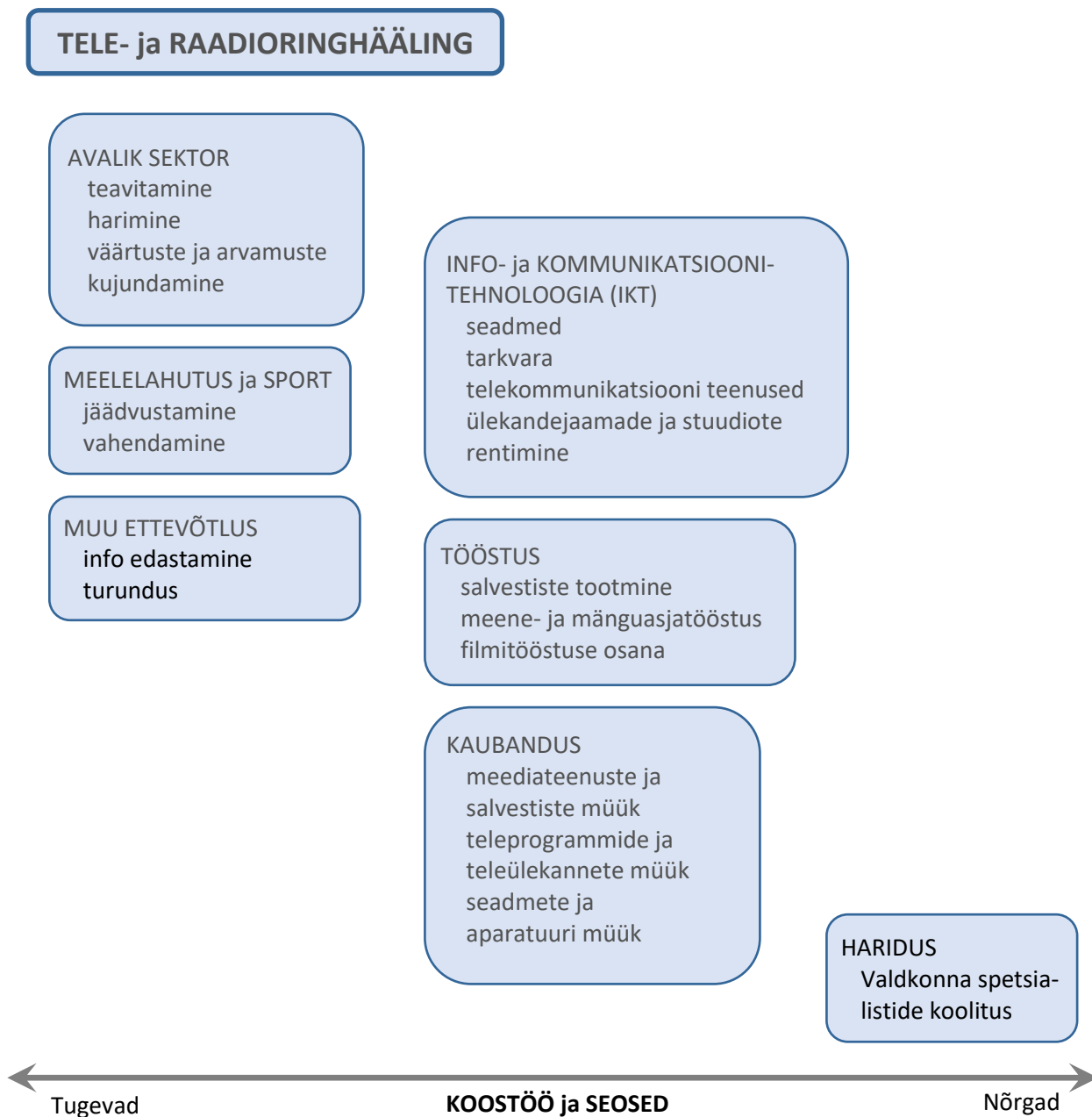
4.3.3. Seosed teiste tegevusvaldkondade ja loomemajanduse sektoritega

Ringhääling sisaldab endas kahte olulist märksõna – kommunikatsioon ja infotehnoloogia. Tänu infotehnoloogia vahenditele on kommunikatsiooni võimalused drastiliselt avardunud ja mis tahes avalik informatsioon on inimesel kas nutitelefoni või tahvelarvuti vahendusel või ka sõiduki arvutisüsteemi integreerituna igal ajahetkel kättesaadav. Nutiseadmeid on võimalik kasutada nii televisioonisaadete vaatamiseks ja raadiosaadete kuulamiseks reaalselt kui ka salvestiste järelvaatamiseks ja järelkuulamiseks. Edukas on see meediakanal, kes suudab end teha lihtsasti kättesaadavaks (näiteks nutiseadme rakenduse kaudu) ja pakkuda erinevaid multimeedia väljundeid.

Televisiooni ja raadiosaadete vahendamisel on aina suurem roll internetil, mis võimaldab suuremat paindlikkust, integreerides ühtsesse multimeedia keskkonda erinevaid internetiga kaasnevaid ja riskasutust pakkuvaid lahendusi – saatekavade ja saadete tutvustamist, saadete salvestamist, järelvaatamist jm.

Tele- ja raadioringhääling on kaudne tööandja väga laiale spektrile erinevatele tootmis- ja tegevusvaldkondadele. Meediatööstuse kõrval toidab ringhääling ka elektroonikatööstust, nende müüjaid ja vahendajaid, infotehnoloogia tööstust ja telekommunikatsiooni ettevõtteid. Tele ja raadioringhäälingu seoseid erinevate majandusharude ja tegevusaladega on kujutatud joonisel 4.8.

Joonis 4.8. Tele- ja raadioringhäälingu seosed teiste majandusharude ja tegevusaladega

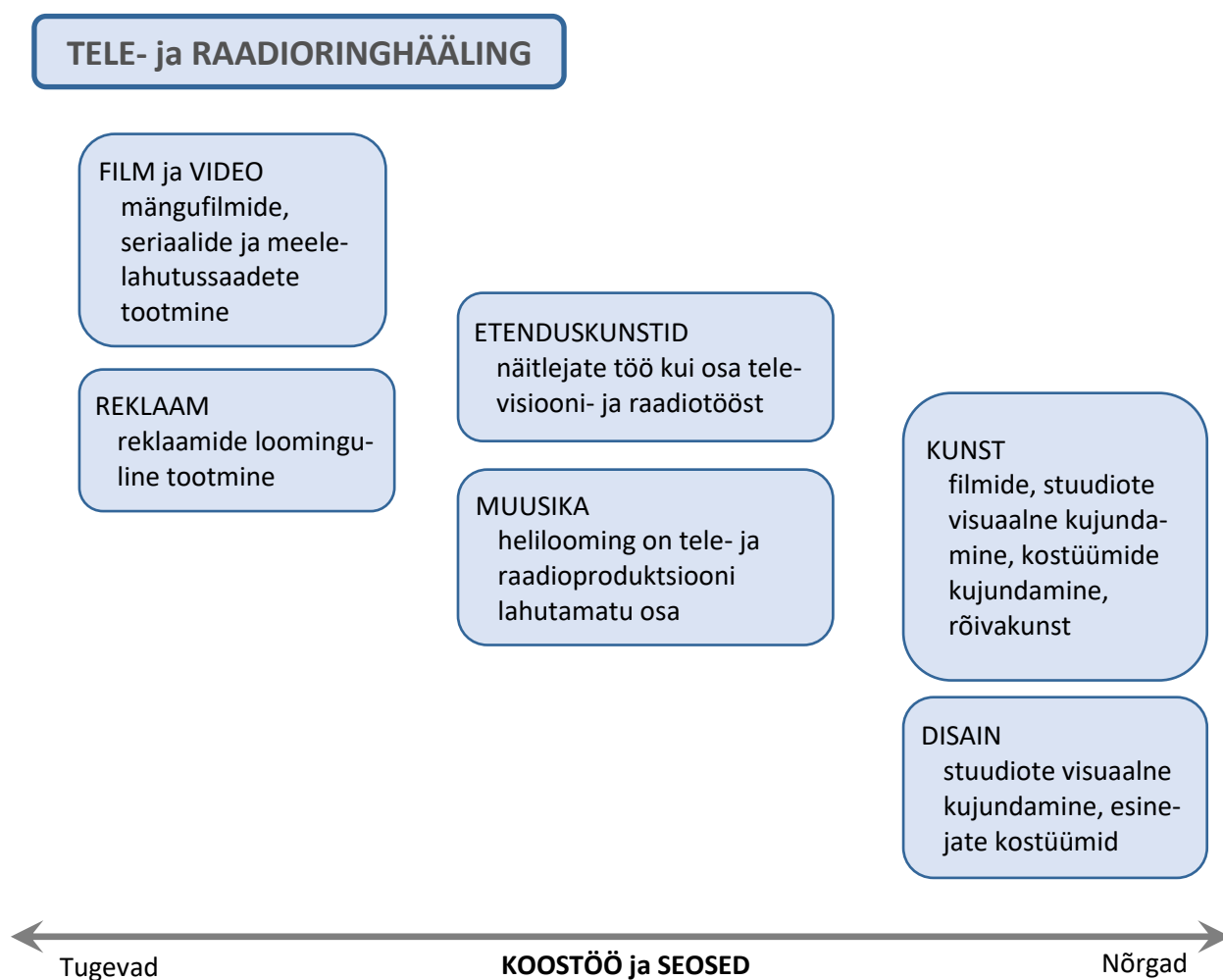

Kogu ringhäälingu programmide tootmine on seotud infotehnoloogia ja selle rakendustega. Ringhäälinguprogrammide edastamine toimub telekommunikatsiooni ettevõtete kaudu, mille pakutavad teenused võimaldavad klientidel vaadata televisioonisaateid ja kuulata raadiot nii eetri, kaabel-TV, satelliit-TV kui ka interneti kaudu.

Ringhäälingu tegevus on mitmekülgsest seotud väliskaubandusega. Televisiooniorganisatsioonid ostavad suure osa oma programmide ja ülekannetest sisse välismaalt. Eestist omakorda osutatakse meediateenuseid mujale riikidesse. Näiteks AS Levira pakub telekommunikatsiooniteenuseid Balti riikides, Skandinaavias ning Kesk- ja Ida-Euroopas. Kuna Eestis ei valmistata ringhäälinguprogrammide tootmiseks, edastamiseks ja vastuvõtmiseks vajalikku aparatuuri, imporditakse neid välismaalt. Ringhääling on seotud ka siseriikliku kaubandusega, suures osas kaubandusliku reklaamiga ja vähemal määral teenuste ja salvestiste müügiga.

Loomemajanduse valdkondadest on tele- ja raadioringhäälingul tihedamad seosed filmi ja video, reklaami, muusika ning etenduskunstide alavalkondadega. Ringhäälingul on oluline roll rahvuskultuuri säilitamisel ja edastamisel ning suur osa kodumaistest filmidest, muusikast ning etenduskunstidest jõuab laiema sihtrühmani just tele- ja raadioringhäälingu kaudu. Lisaks muusikakultuuri vahendamisele leiab heliloojate looming ringhäälingu valdkonnas kasutamist ka saadete ja programmide helikujundustes. Teleringhääling kui visuaalse väljundiga meedia on tihedalt seotud ka disaini ja kunstivaldkonnaga, kasutades aktiivselt disaini ning kunstiloomingut oma toodangu valmistamisel, stuudiokujundustes, graafikas jm (joonis 4.9).

Joonis 4.9. Tele- ja raadioringhäälingu seosed teiste loomemajanduse sektoritega

4.4 HARIDUS

Eesti kõrgharidussüsteemis lõpetas audiovisuaalse ja muu meedia ning ajakirjanduse õppekava erialadel 2015/2016 õppeaastal 237 inimest (tabel 4.19). Olenevalt õppeasutusest hõlmasid need lisaks televisiooni ja audiovisuaalse meedia erialadele ka filmikunsti, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni erialasid, samuti animatsiooni, stsenograafia ja fotograafia ning meedia- ja reklaamikunsti erialasid.

Tabel 4.19. Audiovisuaalse ja muu meedia ning ajakirjanduse valdkonna Eesti kõrghariduse diplomiga lõpetanud inimeste arv 2011/2012–2015/2016

	2011/2012			2012/2013			2013/2014			2014/2015			2015/2016		
	BA	MA	PhD	BA	MA	PhD	BA	MA	PhD	BA	MA	PhD	BA	MA	PhD
TÜ*	74	39	0	55	52	4	44	44	4	52	39	1	42	29	3
TLÜ*	61	37	0	80	13	0	56	31	0	95	72	0	60	52	1
EKA*	13	4	0	14	7	0	14	4	0	18	7	0	28	2	0
TKK*															
KOKKU															

* TÜ – Tartu Ülikool, TLÜ – Tallinna Ülikool, EKA – Eesti Kunstiakadeemia, TKK – Tartu Kõrgem Kunstikool
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas HaridusSilm

Valdav osa selle eriala lõpetajaid tuli Tallinna Ülikooli (TLÜ) ja Tartu Ülikoolist (TÜ), vastavalt 47% ja 31%. TLÜ Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudis (BFM) õpetatavad meedia ja audiovisuaalse kunsti erialad olid ajakirjandus ja kommunikatsioon, integreeritud kunst, muusika ja multi-meedia, audiovisuaalne meedia, reklaam ja imagoloogia ning ristmeedia filmis ja televisioonis.

Tartu Ülikool võimaldas õpet ajakirjanduse ja kommunikatsiooni erialal, Eesti Kunstiakadeemia animatsiooni, stsenograafiat ja fotograafiat ning Tartu Kõrgem Kunstikool lisaks meedia- ja reklaamikunsti erialal.

Eesti kutseõppeasutustes lõpetas 2015/2016 õppeaastal audiovisuaalse tehnika ja meedia õppekavarühmas 189 inimest (tabel 4.19), neist 42% Tallinna Polütehnikumis, 20,6% Tartu Kunstikoolis, 13% Narva Kutseõppekeskuses ja 11% Kuressaare Ametikoolis. Meediavaldkonna erialadeks olid 3D modelleerija-visualiseerija, fotograafia, helindamise, multimeedia kujundamise, multimeediumi ja teleoperaatori erialad.

Tabel 4.19. Audiovisuaalse tehnika ja meedia õppekavarühma kutsehariduse lõpetanud inimeste arv 2011/2012–2015/2016

Asutus	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016
Tallinna Polütehnikum	59	23	61	71	80
Narva Kutseõppekeskus	34	36	19	30	25
Tartu Kunstikool	19	33	29	37	39
Tartu Kutsehariduskeskus	13	12	9	19	14
Kuressaare Ametikool	11		20	9	21
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool	1		3	4	3
Pärnu Saksa Tehnoloogiakool			8	2	7
KOKKU	137	104	149	172	189

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas HaridusSilm

4.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA OHUD

Tugevused

- Ühtse avalik-õigusliku tele- ja raadioorganisatsiooni ERR-i kui Eesti ühiskonna siduja, mõjutaja ning avaliku huvi kaitsja olemasolu.
- ERR-i usaldusväärne maine.
- Ringhäälinguprogrammide suunitlus Eesti tarbijale.
- Tarbija domineeriv huvi omakanalite vastu.
- ERR-i ja eraringhäälingu programmide lai spekter.
- Internetilahenduste ja meediatarbimise viiside kiire areng ringhäälingu valdkonnas.
- Uute tehnoloogiate juurdumine tarbijate hulgas.
- Väliskapitali esindatus eraringhäälingus.
- Professionaalse meediahariduse andmine Balti filmi, meedia, kunstide ja kommunikatsiooni instituudis ja mujal.
- Ühiskonna seaduskuulekus.

Nõrkused

- Turu väiksus ja erakanaleile kaasnev risk majandustegevuses kahjumisse jääda.
- ERR-i arengu sõltuvus eelarve võimalustest ja poliitilistest kokkulepetest.
- Osa Eesti tarbijate raskused uute tehnoloogiatega kohanemisel.
- Interneti levi ebaühtlus teenuste pakkumisel hõredalt asustatud piirkondades
- Kordussaadete suur osakaal.
- Otse-eetris reklaami kuhjumine kõige vaadatavamale ajale.
- HD kvaliteedi piiratud pakkumine.
- Autoriõigusega seotud piirangud meedia piiriüleisel levelil.

Arenguvõimalused

- Meediatarbija osalemine saadete sisu kujundamises.
- Interneti levi parandamine, ülikiire internetivõrgu laiendamine.
- Mobiilside üleminek 5G mobiilsidestandardile.
- Videosalvestustehnoloogia edasine arendamine ja selle kasutajate hulga suurendamine.
- Teleringhäälingu täielik üleminek HD kvaliteedile.
- Autoriõigustega kaasnevate piirangute vähendamine teoste levikuks.
- Kodumaiste saadete mahu suurendamine.
- Vaatajajaskonna kujundamine suurema kunstiväärtuse ja oluliste ühiskonnateemaliste saadete pakkumisega.
- Erinevatele sihtgruppidele (sh puudega inimestele) meediatarbimisvõimaluste avardamine.

Ohud

- ERR-i sõltuvus riigieelarvest ja poliitilisest suvast.
- Teleprogrammide kommertsialiseerumine ja orienteerumine meelelahutusele.
- Eraringhäälingu sõltuvus reklaamituru arengutest.

- Poliitilise reklaami tsüklilisusega kaasnevad reklaamituru kõikumised.
- Reklaamituru fragmenteerumine ja hajumine arvukate telekanalite, võrgumeedia ja sotsiaalvõrgustike vahel.
- Reklaamituru rahvusvahelistumine seoses audiovisuaalse meedia piiriülese leviga.
- Meedia kontsentreerumine suurte ettevõtete kätte, mis monopoliseerib info tootmist ning pärsib ideede vaba levikut.

4.6. ARENGUPROGNOOS LÄHIMAKS 3–5 AASTAKS

Internet ja andmeside omandab ringhäälingu levis ühe suuremat kaalu ja tõenäoliselt minnakse juba lähiaastatel üle 5G mobiilsidestandardile. ERR on arengukavas ette näinud 5G standardile ülemineku 2020. aastaks. Tehnoloogilise poole pealt soovib ERR hakata tootma eksperimentaalseid virtuaalse reaalsuse kogemust pakkuvaid saateid (360 kraadi kaamerate tehnoloogia abil) ning rakendada arhiivimaterjalile näo- ja hääletuvastuse, võimaldamaks paremaid päringutulemusi (sh võimalust tuvastada arhiivist isikuid, kes on jäänud ajalooliselt kirjeldamata).

Ka peaks ERR-i arengukava kohasel valmima uus telekompleks. Selle ehitamist on plaanitud alustada 2019. aastal ja lõpetada see tehnilise sisustamisega 2022. aastal.

Eesti tervikuna on seadnud eesmärgiks kiirema andmeside levi ja uue kaablivõrgu väljaarendamise, mis suurendaks oluliselt interneti kasutamise mahte ja kiirust. Eesmärk on viia kiire internet muuhulgas ka maapiirkondadesse.

Suureneb ka TV-teenuse pakkumine õhulingi ja interneti vahendusel. Täna on selle teenuse suurimad pakkujad Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS, TV Pay Baltics AS (Viasat) ja Levikom AS.

Euroopa Liidus on audiovisuaalse meedia teenuste osas võetud suund hõlbustada teistest liidu liikmesriikidest pärit tele- ja raadioprogrammide piiriülest levi, et võimaldada juurdepääsu nii oma asukohariigi kui ka teiste EL riikide tele- ja raadioprogrammidele reaajas ja tellimise alusel, kasutades selleks traditsioonilisi satelliit- või kaabellevi sidevahendeid. See tähendaks ka veebipõhise teenustepaketi ja ringhäälingu saadete taasedastamisvõimaluste laiendamist. Kui täna on audiovisuaalsete teoste esitamise õigused määratletud Euroopa Liidus regioonipõhiselt, siis tulevikus muutuvad need piirid tõenäoliselt lõdvemaks. Uus regulatsioon peaks looma kõigile audiovisuaalsetele sisuteenustele võrdsemad võimalused ja tagama võrdse kohtlemise ning võrdsed konkurentsioolud.

Televisiooni valdkonnas tegutsevat ettevõtet mõjutab enim reklaamituru üldine areng, mida suunab nii reklaami tellijate kui ka reklaami tarbijate käitumine. Televisiooni jaoks olulised suuremad reklaamikliendid planeerivad oma eelarveid kooskõlas jaemüügi arengutega, mis tagab teatud stabiilsuse. Kuna suurteks reklaami tellijateks on ka erakonnad, tekitab valimiste tsüklilisus (valimiste ajal, kui reklaami maht on kõige suurem) reklaamiturul ka teatud kõikumisi.

Televisiooni tarbija seisukohalt mõjutab olukorda kasvav saadete järelvaatamine, kus reklaami on võimalik vaataja poolt vältida. See toob ilmselt kaasa ka muutused reklaami kuvamises ja reklaamikeskkonna valikus. Kui veebikeskkonnas on tavakasutajal reklaami vältimine peaaegu võimatu, see on kogu aeg silme ees erinevate reklaamiakende ja rakenduste kaudu (näiteks katab teatud viitajaga soovitava teksti või videopildi), siis ka telereklaamis levib aina enam nn *promobug-overlay* reklaam video sees – see tähendab, et ka saate vaatamise ajal ilmub ekraanile reklaam (logo või teksti kujul). On ilmselt aja küsimus, kui vaataja sellise reklaamiga kohaneb ja reklaami maht ning selle esitamise intensiivsus saate või vaadatava video ajal kasvab. Ka pööravad TV-kanalid tõenäoliselt veelgi suuremat tähelepanu reklaami pakkumisele internetikeskkonnas, kuivõrd kasvav osa tarbijaid vaatab ja kuulab saateid selle vahendusel.

Jätkeb meediakeskkondade (ja sellega ka meediaettevõtete) koondumine ning riskasutuse avardumine. Eesti reklaamiturgu määravad üha enam suured meediakontsernid nagu Eesti Meedia AS, Ekspress Meedia AS, All Media Eesti AS (TV3) jt. Nende kodulehed võimaldavad erinevate kanalite ja meediate riskasutust ning pakuvad oma meediaruumis navigeerimiseks hulganisti valikuvõimalusi.

4.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD

Avaldame tänu töö valmimisele kaasa aidanud ekspertidele.

Valdkonna töö on läbi arutatud 12. märtsil 2018.

Nimi	Organisatsioon, Ettevõte	Osalemine ümarlaval
Riina Rõõmus	Eesti Rahvusringhääling	✓
Maxim Tuul	Tallinna Televisioon	✓
Peeter Sookruus	Tehnilise Järelevalve Amet	✓
Tais Vakrõõm	Tehnilise Järelevalve Amet	✓
Oliver Gailan	Tehnilise Järelevalve Amet	✓
Priit Jõgi	Äripäeva raadio	
Andres Tarto	AS Levira	✓
Jaak Tammearu	Ajakirjanike Liit	
Hagi Šein	BFM	
Riina Leinbock	Statistikaamet	
Reigo Neudorf	Telia Eesti AS	
Toomas Tombu	TV 3	
EKI partneritest osalesid:		
Anu-Maaja Pallok	Kultuuriministeerium	✓
Mati Kaalep	Kultuuriministeerium	✓
EKI töögrupist osalesid:		
Ülo Mattheus	Eesti Konjunkturiinstituut	✓
Evelin Ahermaa	Eesti Konjunkturiinstituut	✓
Marje Josing	Eesti Konjunkturiinstituut	

LISA 4.1. Eestis tegutsevad meediaettevõtted vastavalt Majandustegevuse registri andmetele (v.a ERR)

Ettevõtte

Sihtasutus Tallinna Televisioon
 ÖÖLoom Produktsioon OÜ
 AS All Media Eesti
 AS Eesti Meedia
 osaühing Orsent
 Kids Network Television OÜ
 AS Eesti Meedia
 Kids Network Television OÜ
 Osaühing N&V
 OÜ Alo-TV
 Kids Network Television OÜ
 Mittetulundusühing AB Video
 Aktsiaselts Starman
 Levikom Eesti OÜ
 Telia Eesti AS
 MTÜ Eestisoomlaste Ühendus Sibelius, Sauna ja Sisu
 AS Äripäev
 Huumor OÜ
 Taevaraadio OÜ
 AS Mediainvest Holding*
 OÜ RING FM MEDIA
 Taevaraadio OÜ
 Tartu Pereraadio Ühing
 mittetulundusühing Raadio 7
 osaühing MP Meedia
 OÜ Raadio Ruut
 Tartu Pereraadio Ühing
 Nõmme Raadio OÜ
 Tre Raadio ühing
 AS Mediainvest Holding*
 Huumor OÜ
 Raadio Kadi OÜ
 AS Mediainvest Holding*
 RAADIO HIT FM OÜ
 aktsiaselts Kuma*
 Tre Raadio ühing
 Tartu Pereraadio Ühing

Tegevus

Vaba juurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Tingimusjuurdepääsuga televisiooniteenus
 Televisiooni- ja raadioteenuse ajutine osutamine
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus
 Raadioteenus

* majandusnäitajad on kaardistatud teistes loomemajandusvaldkondades, kuna raadio ja ringhääling ei ole põhitegevusalaks
 Allikas: Majandustegevuse register

LISA 4.2. EL tegevusloa alusel Eestis tegutsevad TV-kanalid*

Kanal	Asukohariik	Sihtriik**	Keel
3+	Suurbritannia	Eesti	vene
3+	Suurbritannia	Läti	vene
Bērnu Televīzijas kanāls LoLo TV (Baltic)	Läti	Läti	vene
Cartoon Network Russia & Southern Eastern Europe	Suurbritannia	Venemaa	vene
CTC Eesti	Suurbritannia	Eesti	eesti
Discovery Science EMEA (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Discovery World EMEA (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
DIVA Universal (Russia, CIS, Baltics)	Suurbritannia	Venemaa	vene
E! (Russia & Baltics)	Suurbritannia	Eesti	vene
Euronews (version in vene)	Prantsusmaa	Venemaa	vene
Eurosport 1 (version in vene)	Prantsusmaa	Venemaa	vene
Eurosport 2 (version in vene)	Prantsusmaa	Venemaa	vene
Eurosportnews (version in vene)	Prantsusmaa	Venemaa	vene
FLN - Fine Living Network EMEA (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
FOX (Eesti)	Hispaania	Eesti	eesti
FOXlife (version in eesti)	Hispaania	Eesti	eesti
FOXlife (version in vene)	Hispaania	Venemaa	vene
Fox (version in vene)	Bulgaaria	Eesti	vene
FOX (version in vene)	Hispaania	Eesti	vene
i-concerts	Šveits	Šveits	inglise
K1 Cobbs TV	Küpros	Venemaa	vene
Kanal1+	Suurbritannia	Eesti	eesti
NGC (EE)	Hispaania	Eesti	eesti
Nick Jr (Nordics) editie Estland, Letland, Litouwen	Holland	Eesti	eesti
Nick Junior (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Nick Toons (Nordics) editie Estland, Letland en Litouwen	Holland	Eesti	eesti
Okhota i Rybalka	Venemaa	Venemaa	vene
Paramount Comedy (version in vene)	Tšehhi	Tšehhi	vene
Perviy Baltiyskiy Muzykalnyi Kanal (FBMC)	Venemaa	Eesti	vene
Pirmais Baltijas Kanāls Igaunija	Läti	Eesti	läti
Ren TV Baltic	Suurbritannia	Läti	vene
Ren TV Eesti	Suurbritannia	Eesti	vene
Satisfaction HD	Itaalia	Itaalia	inglise
Setanta Sports (version in vene)	Iirimaa	Venemaa	vene
Setanta Sports+ (version in vene)	Iirimaa	Venemaa	vene
Sexo Exotica	Itaalia	Itaalia	itaalia
Sony Entertainment Television Baltic (inglise)	Suurbritannia	Eesti	inglise
Sony Entertainment Television Baltic (eesti)	Suurbritannia	Eesti	eesti
Sony Entertainment Television Baltic (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Sony Turbo (Baltics)	Suurbritannia	Eesti	eesti
Starman Videolaenusutus (Elisa OYJ)	Eesti	Eesti	eesti
SYFY Universal (CIS, Baltics)	Suurbritannia	Eesti	vene
SYFY Universal (Russia, CIS, Baltics)	Suurbritannia	Eesti	vene
Taevas TV7	Soome	Eesti	eesti
TBN Baltia	Venemaa	Eesti	vene
Telekanal Futbol	Venemaa	Venemaa	vene

The Cult Movie Network	Kanada	Eesti	inglise
TLC (Eesti)	Suurbritannia	Eesti	eesti
TOPFILM TV	Läti	Läti	läti
Travel Channel EMEA (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
TV1000 East (version in inglise)	Suurbritannia	Eesti	inglise
TV1000 Megahits	Suurbritannia	Eesti	vene
TV1000 Premium HD (version in eesti)	UKI	Eesti	eesti
TV1000 Premium (version in eesti)	Šveits	Eesti	eesti
TV1000 vene Kino	Suurbritannia	Eesti	vene
TV-21	Läti	Latvia	vene
Universal Channel (Russia, CIS, Baltics)	Suurbritannia	Venemaa	vene
Viasat Explore CEE (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Viasat Film Action (version in vene)	Šveits	Eesti	vene
Viasat History (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Viasat Motor (version in eesti)	Suurbritannia	Eesti	eesti
Viasat Nature/History HD (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Viasat Nature (version in eesti)	Suurbritannia	Eesti	eesti
Viasat Nature (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Viasat Sport Baltics (version in eesti)	Suurbritannia	Eesti	eesti
Viasat Sport East (version in vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
Wild - Nat Geo Wild (vene)	Suurbritannia	Eesti	vene
YLE TV1	Soome	Soome	soome
YLE TV2	Soome	Soome	soome
Zee Russia	Suurbritannia	Eesti	vene

* v.a Tabelis 4.1 nimetatud kanalid, mis tegutsevad Eesti tegevusloa alusel.

** kui sihtriigina on märgitud muu riik, siis kuulub Eesti teiseste sihtriikide hulka, st et luba on taotletud kanali levitamiseks mitmes riigis, sh Eestis.

LISA 4.3. Raadiote levialad (MHz)*

Kuku Raadio	Raadio Elmar	Raadio My Hits	Pereraadio	Power Hit Radio
Tallinn 100,7	Tallinn 91,5	Tallinn 97,2	Tallinn 89,6	Tallinn 102,1
Tartu 100,2	Harjumaa 91,5	Tartu 97,2	Harjumaa 89,6	Rakvere 92,5
Viljandi 100,8	Kesk-Eesti 91,7	Kesk-Eesti 97,4	Ida-Virumaa 88,2	Tartu 89,7
Paide 100,5	Saaremaa 91,5	Saaremaa 97,4	Lääne-Virumaa 88,9	Pärnu 103,9
Haapsalu 100,9	Pärnumaa 99,0	Pärnu 91,0	Tartu 89,0	
Otepää 102,4	Lõuna-Eesti 91,2	Rakvere 89,8	Tartumaa 89,0	
Pärnu 89,9	Tartu 88,5	Võru 92,3	Võrumaa 95,7	
Kärdla 100,4		Haapsalu 99,8		
Kuessaare 100,6		Muhumaa 104,5		
Virumaa 99,6				
Ida-Virumaa 100,4				
Raplamaa 103,2				
Star FM	Raadio 7	Retro FM	Russkoje Radio	Sky Plus
Tallinn 96,6	Tallinn 103,1	Tallinn 97,8	Tallinn 90,6	Tallinn 95,4
Paide 88,1	Pärnu 88,6	Varbola 98	Narva 103,6	Rakvere 101,3
Sikassaare 93,3	Tamsalu 96,1	Türi 98,1	Rakvere 99,2	Kiviõli 103,3
Haapsalu 92,9	Tartu 92,1	Viljandi 97,8	Tartu 101,2	Narva 93,6
Rakvere 92,2		Tartu 98,6		Haapsalu 97,6
Saduküla 101,9		Pärnu 98,3		Rapla 87,7
Tartu 99,4		Virtsu 88,2		Anna 92,2
Tsirguliina 102,8		Saaremaa 95,4		Kullamaa 106,8
Mõksi				Põltsamaa 96,5
Viljandi 89,3				Viljandi 99,7
Pärnu 100,3				Otepää 99,1
				Võru 93,8
				Orissaare 99,6
				Kuessaare 96,3
				Kärdla 96,9
				Pärnu 96,8
				Tartu 95,2
Ring FM	HIT FM			
Tallinn 105,8	Tallinn 88,3			
Pärnu 93,9	Pärnu 96,4			
Tartu 104,7	Tartu 103			

* Andmed vastavalt raadiojaamade kodulehtedel esitatule

LISA 4.4. Tehnilise Järelevalve Ameti väljastatud ja kehtivad sagedusload

Ettevõtte/organisatsioon

AS KUMA*
AS MIIDURANNA SADAM
AS PÄRNU VESI
AS SAARTE LIINID
AS TALLINNA LENNUJAAM
AS TALLINNA OLÜMPIAPURJESPODIKESKUS
AS VEERE SADAM
ANKRUPOI OÜ
ARNIC INCORPORATED
AS ÄRIPÄEV
AS EESTI MEEDIA
AS LEVIRA
AS MEDIAINVEST HOLDING*
AS VOPAK E.O.S.
BALTI VIDEO OSAÜHING
BLRT GRUPP AKTSIASELTS
EESTI DIGITAALRINGHÄÄLINGU OÜ
EESTI RAHVUSRINGHÄÄLING
HAVEN KAKUMÄE OÜ
HIINA RAHVAVABARIIGI SUURSAATKOND
HUUMOR OÜ
KELVINGI PAADISADAM
KESKKONNAAGENTUUR
KURESSAARE LINNAVALITSUS
LENNULIIKLUSTEENINDUSE AKTSIASELTS
MELSON GRUPP OÜ
MTÜ EISMA SADAM
MTÜ RAADIO 7
MTÜ EESTISOOMLASTE ÜHENDUS SIBELIUS, SAUNA JA SISU
NÕMME RAADIO OÜ
NOTE PÄRNU OÜ
MP MEEDIA OÜ
RAADIO KADI OÜ
OÜ MÕNTU SADAM
OÜ RAADIO RUUT
OÜ RING FM MEDIA
PÄRNU JAHTKLUBI
POLITSEI- JA PIIRIVALVEAMET
RAADIO HIT FM OÜ
RIIGI INFOKOMMUNIKATSIOONI SIHTASUTUS
SA EESTI MEREMUUSEUM
SMARTLYNX AIRLINES ESTONIA OÜ
SOCIÉTÉ INTERNATIONALE DE TÉLÉCOMMUNICATIONS AÉRONAUTIQUES S.C.R.L EESTI FILIAAL
TAEVARAADIO OÜ
TARTU PERERAADIO ÜHING

TELE2 EESTI AS

TELIA EESTI AS

TRE RAADIO ÜHING

TROGAR OÜ

VEETEEDE AMET

VESTA TERMINAL TALLINN OÜ

* majandusnäitajad on kaardistatud teistes loomemajandusvaldkondades, kuna raadio ja ringhääling ei ole põhitegevusalaks

Allikas: Majandustegevuse register, seisuga november 2017

LISA 4.5. Meediateenused Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) järgi

60101 Raadioringhääling

- raadiosaadete tootmine, programmide koostamine ja edastamine eetri, kaabel- või satelliitside kaudu
- raadiosaadete edastamine Interneti kaudu (Interneti raadiojaamad)
- andmete leviedastus raadioringhäälingu kaudu

60201 Teleringhääling

- televisiooniteenuse osutamine teenusosutaja toimetust vastutuse all saatekava alusel

61201 Elektroonilise side teenused traadita sidevõrgus

- mobiilse või traadita sidevõrgu baasil elektroonilise side teenuste osutamine, sidevõrgule juurdepääsu võimaldamine ning selle vahendusel teabe (meedia- ja audiovisuaalmeedia, kõne, teksti, heli ja video) edastamine
- võrguseadmete opereerimine ja haldamine sidevõrgu lõpp-punktide vahel sideteenuse osutamiseks
- mobiiltelefonivõrgu võrguteenuse osutamine, juurdepääsu võimaldamine või pakkumine mobiiltelefonivõrgu taristule taristule.

61301 Satelliitsideteenuste osutamine

- satelliittelefonside
- andmesideteenus
- Internetiteenus
- tele- ja raadioprogrammide edastamine lõpptarbijatele